

Delavska enotnost

GLASILO GLAVNEGA ODBORA ESS

Leto III. Štev. 31.

Ljubljana, 1. avgusta 1947.

Cena din 3.—

Georgij Dimitrov učitelj in voditelj bolgarskega naroda

Ime Dimitrova je tesno povezano z najnovejšo zgodovino Bolgarije, z njeno dolgoletno borbo proti carskemu samosilstvu in ustvarjanjem nove, demokratske domovinsko-frontovske re-

publike. Pod njegovim vodstvom hodi danes Bolgarija hitro po poti svojega gospodarskega dviga in krepitve političnih zvez z vsemi miroljubnimi narodi na svetu.

Neustrašeno zadržanje Dimitrova pred sodniki v Leipzigu in njega oprostitev, sta dala svetovnemu proletariatu poudarila za še močnejšo sklenjenost in množično borbo proti fašizmu. K tej aktivnosti je mnogo doprinesel tudi referat Dimitrova na VII. kongresu Komunistične internacionale, s katerim je on kot njen tajnik popolnoma razgalil zločinski fašizem in dal navodila za snavanje ljudskih front, ki so najmočnejše orožje v borbi proti napadajočemu fašizmu.

Brezmejna predanost borbi delovnega ljudstva je dvigala Dimitrova na vodilna mesta delavskega razreda

Georgija Dimitrova obdajata danes ljubezen in zaupanje milijonov delavskih ljudi. V siromašni delavski rodbini rojen, je že v rani mladosti nastopil pot brezkompromisne borbe delavskega razreda proti carskemu nasilju. Tiskarski učenec še, je vstopil Dimitrov v klub revolucionarnih delavcev v tedanji socialno-demokratski stranki, kar je močno vplivalo na okrepitev njegove razredne zavesti. Pročevajoč osvobodilno borbo bolgarskega naroda proti petstoletnemu turškemu suženjstvu in navdušujoč se z nesebično junaško borbo ruskega delavskega razreda proti fevdalnemu pritisku tedanje carske Rusije, je Dimitrov zbiral okoli sebe mlade revolucionarje ter jih učil mrziti sovražnike delavskega razreda in boriti se proti njim. Široka izobrazba, osebni pogum, neustrašenost, brezmejna vdanost borbi delavnega ljudstva, to je Dimitrova kmalu dvignilo na vodilna mesta v delavskem razredu. Šestnajst let mu je bilo šele, pa je že bil eden prvih aktivistov v sindikatu grafičnih delavcev v Sofiji. Dve leti pozneje so Dimitrova že izvolili za tajnika grafične strokovne zveze. Na tem položaju je še bolj razširil svojo revolucionarno delavnost in organiziral je sindikalno gibanje grafičnih delavcev v vsej državi.

ga razreda Blagojev. Trudil se vsestransko za razkrinkavanje »širokih«, ki so nastopili pod odkrite izdaje delavskega razreda, je Dimitrov postal odličen funkcionar, leta 1909. pa tudi član Osrednjega odbora Delavske stranke. Na tem položaju se je izkazal za sijajnega organizatorja in vodjo. Zaradi teh lastnosti, povezanih z ogromno energijo in brezmejnimi pogumom, je Dimitrov postal priljubljen vodja delavskih množic.

Od leta 1906. do 1913. je vodil Dimitrov stavke železničarjev, delavcev v premogovnikih v Perniku, Plakalnici in Slivnici, tobačnih delavcev v Plovdivu, grafičarjev in drugih.

Dne 4. avgusta 1914 je izbruhnila prva imperialistična svetovna vojna. Delavska stranka »tesnih« z vodjo Dimitrovim, je mobilizirala vse svoje sile za borbo proti temu, da bi Bolgarija zabredla v to pustolovščino. Brez prestanka je razkrinkavala lažnivi patriotizem buržoazije in se upirala izdaji II. internacionale. Zaradi tega protimperialističnega dela so Dimitrova zaprli.

Leta 1919. je po zmagoviti Oktobrski revoluciji stranka »tesnih socialistov« pristopila k III. komunistični internacionali in spremenila svoje ime v Komunistično stranko Bolgarije. Takrat so se tudi začele vse bolj množične akcije. Sprožil je to zopet Dimitrov. Množice delavstva so demonstrirale po ulicah Sofije, Pernika, Varne, Trnove in drugih mest. Carska policija in vojska sta besneli in zapirali tisoče delavskih borcev.

Dimitrov je organiziral I. 1923 vstajo bolgarskih delavcev in kmetov

Dne 23. septembra 1923 je izbruhnila pod vodstvom Komunistične stranke Bolgarije vstaja bolgarskih delavcev in kmetov. Kot pooblaščenec osrednjega odbora Komunistične stranke je Dimitrov aktivno vodil vstajo. Dasi se je delavski razred boril z divnim heroizmom, je bila vstaja krvavo zatrita. O vzrokih teh neuspehov pravi sam Dimitrov: »Ponosen sem na junaško vstajo, žal mi pa je, da jaz in moja stranka nisva bila prava boljševika. Zato nismo mogli organizirati in zmagovito končati te zgodovinske narod-

ne vstaje s proletariatom na čelu.« Bivanje Dimitrova v emigraciji je izpolnjeno z raznim in plodonosnim delom za interese bolgarskega naroda in svetovnega proletariata. Sluteč bližnjo nevarnost od strani naraščajočega fašizma, je že na VI. kongresu Kominternе leta 1928. v Moskvi namignil na nevarnost nove imperialistične vojne. Od takrat se je z vsemi silami trudil, da bi čim močnejše mobiliziral široke množice proletariata v borbi proti fašizmu. Kot organizator te borbe je bival v Nemčiji.

Pred sodiščem v Leipzigu je kot obsojenec obtožbo tako odbijal, da je postal on tožnik fašističnih obtožiteljev

Februaria 1933 so nemški fašisti, ki so hoteli zlomiti delavsko gibanje v Nemčiji, zažgali parlament (Reichstag) v Berlinu. Nato se je začelo preganjanje naprednih sil v državi, kakor ga še ni bilo. Med tisoči priprtih je bil tudi Georgij Dimitrov. Šest mesecev potem, ko so ga bili prijeli, so ga spravili pred sodišče v Leipzigu, ker je baje organiziral požig. Pa vse obtožbe je tako pobijal, da je postal prav za prav on tožnik svojih fašističnih obtožiteljev in njihovega režima. S svojimi odgovori je Dimitrov Göringa in člane sodišča tako razkazil, da so pobesneli, že čisto ob vso moč v hudem dvoboju z Dimitrovom, mu je

Göring zagrozil z vislicami, a obtoženi Dimitrov ga je posmehljivo ošvrknil: »Vi se bojite mojih vprašanj, gospod minister!«

Ves svet je strmeče spremljal borbo, ki jo je Dimitrov z boljševiško neustrašenostjo vodil v Leipzigu. Ker ni bilo kakršnega koli dokaza in ker se je ves svet zgražal, so morali Dimitrova in še tri druge komuniste opustiti, a izpuštili so jih šele po enem letu. Šele po močni kampanji svetovnega proletariata ter ogromnih protestnih mitingih v Parizu in drugih mestih, so izpustili Dimitrova in njegove tovariše iz zapora ter jih, ker so bili sovjetski državljani, poslali v Sovjetsko zvezo.

Georgij Dimitrov -- organizator Domovinske fronte Bolgarije

V teku druge svetovne vojne je Dimitrov leta 1942. organiziral Domovinsko fronto, ki je vodila borbo z orožjem proti okupatorju in domačim izdajalcem. Vstaja bolgarskih rodoljubov je bila nazadnje dne 9. septembra 1944 ovenčana z zmago nad hitlerjevskimi razbojniki.

Ko je dne 22. novembra 1946 Dimitrov sestavil vlado Domovinske fronte, je jasno namignil na naloge, ki jih je prevzela njegova dežela. Te naloge so: razvijanje prave demokracije, dvigovanje gospodarske moči z dvoletnim načrtom, politično povezovanje Bolgarije z Jugoslavijo in drugimi slovanskimi državami s Sovjetsko zvezo na čelu in uvrščanje odnosov z vsemi drugimi miroljubnimi državami na svetu. Te naloge se danes opravljajo. Pod modrim vodstvom svojega največjega sina je bolgarski narod prepričan, da bo tudi za naprej uresničeval vse velike načrte za dvigovanje in krepitve države, da bo tudi za naprej z uspehom doprinal h krepitvi miru na svetu.

Georgij Dimitrov o večnem bolgarsko - jugoslovanskem bratstvu

Pri prehodu jugoslovansko-bolgarske meje je predsednik bolgarske vlade Georgij Dimitrov v Caribrodu odgovoril na pozdrave in navdušene manifestacije ogromnih množic z besedami:

»Dragi bratje iz Caribroda!

V imenu bolgarskega naroda in njegove vlade ter v svojem imenu se najpristrčneje zahvaljujem za ta iskreni sprejem in za goreče pozdrave. Vi predstavljate živi del, ki spaja dva bratska slovanska naroda, dve sosedni bratski slovanski državi. Vi ste živi most med Sofijo in Beogradom. Vaša plemenita dolžnost je, da čuvate ta živi most pred vsemi škodljivimi izzivalci in sovražniki slovanstva, da krepite ta živi most iz dneva v dan do trenutka, ko nas po volji narodov FLRJ in LR Bolgarije ne bo več razdvajala, ampak nas bo za vedno zedinila v bratstvu in enotnosti. Ni sile pod nebom, ki bi lahko razrušila naše večno bolgarsko-jugoslovansko in jugoslovansko-bolgarsko bratstvo.«

Georgij Dimitrov, predsednik ministrskega sveta LR Bolgarije

Naj živi in se krepí za vedno bratska solidarnost proti sovražnikom slovanskih narodov

Potem, ko je maršal Tito sprejel drage bolgarske goste v Beogradu s predsednikom ministrskega sveta LR Bolgarije Georgijem Dimitrovom na čelu, in potem, ko so ministri bolgarske vlade sprejemali bratske, navdušene, prijateljske pozdrave širokih ljudskih množic jugoslovanskih narodov na vsej svoji poti, smo jih v terek zvečer pričakali tudi v Ljubljani. Morje tisočev in tisočev, ki so na vseh postajah v Sloveniji pozdravljali odlične Bolgare, kakor more le brat brate pozdravljati, priča, kako živa je želja v nas vseh, da se bratstvo slovanskih narodov veže in zveže v nezlomljiv obramben zid proti vsem navalom sovražnikov slovanskih narodov, ki so prav v tej zadnji grozni vojni preživljali enega najbolj strahotnih navalov uničevanja — istočasno pa prav zaradi tega tudi prerod slovanske enotnosti in bratstva, ki je edini garant za očiuvanje njihovih velikih pridobitev.

Predsednik Dimitrov je v Beogradu pozdravil maršala Tita in z njim vred vso Jugoslavijo, ko je odgovoril na zdravico predsednika prezidiuma Ljudske skupščine LRJ, takole:

»Gospod predsednik, gospodje ministri, tovariši Titol!

Dovolite mi, da v imenu tovarišev iz delegacije, v imenu bolgarskega naroda in v svojem osebnem imenu izrazim prisrčno zahvalo za izročena visoka odklovanja in za sprejem, ki ste ga nam vi — lahko rečem brez pretiravanja — ter narodi FLRJ Jugoslavije pripravili naši vladni delegaciji.

Naš obisk bratski Jugoslaviji ni samo izraz že obstoječega prijateljstva med bolgarskim narodom ter narodi Jugoslavije. To prijateljstvo se je pričelo, kakor je znano, s skupno prelito krvjo, posebno ob koncu vojne proti nemškemu osvajalcu za izvojevanje naše in vaše svobode ter neodvisnosti.

Naš obisk v Beogradu in naša srečanja s pobudnikom in organizatorjem nove Jugoslavije maršalom Titom ter drugimi voditelji FLRJ Jugoslavije imajo mnogo večji pomen kakor navaden prijateljski obisk.

Prišel je čas, sicer z gotovo zakasnitvijo, ko je treba pričeti praktično, popolnoma konkretno in dejansko okrepitev našega bratstva na podlagi tesnega političnega, gospodarskega in kulturnega sodelovanja. Niso dovolj, kar je umljivo, samo slovanska kri in bratska čustva, ki vežejo naše narode. To je dobro, vendar pa ne zadošča. Srečni smo, da obstajajo, vendar pa je tudi potrebno, da se poglobijo in okrepijo v korist obeh slovanskih držav in v korist miru med velikimi in malimi narodi sveta. Tako vi kakor mi smo realisti. Ne morejo nas zadovoljiti samo bratska čustva.

Fašizem je razbit, Hitlerjeva Nemčija je uničena, pred našimi očmi pa nastajajo prizadevanja za obnovo fašizma v različnih oblikah.

Balkan še ni prenehal biti sod smodnika in žarišče vojne. Naša skupna naloga je tako v interesu bolgarskega naroda kakor v interesu narodov FLR Jugoslavije, da se balkanski polotok končno spremeni iz sode smodnika v trdno zaslonbo in močan činitelj miru ter demokracije ne samo v tem delu sveta, temveč sploh na svetu. Ni tajnost, da se na Balkanu ustvarjajo ognjišča, ki bi lahko postala velika nevarnost za mir. S tem skupnim naporom naših narodov moramo braniti svojo svobodo in neodvisnost, braniti delo miru in mednarodnega sodelovanja.

Za vse to je nujno potrebno, da preidemo od splošnih želj in iskrenih bratskih čustev, ki jih gojijo naši narodi, k praktični in konkretni udržitvi bratstva med nami.

Klevetniške trditve naših sovražnikov, da ima zblizanje med slovanskimi narodi za cilj ustvaritev nekakšnega slovanskega bloka, umljivo ne ustrezajo stvarnosti. Zblizanje slovanskih narodov ne samo da ni ovira, temveč nasprotno vpliva, po mojem mnenju, blagodejno na ustvarjanje prijateljskih odnosov z neslovanskimi državami in narodi. Takšen je primer v odnosih med Bolgarijo in Jugoslavijo z Romunijo in Albanijo, ki nista slovanski državi, kakor z vrsto drugih držav. Zblizanje in enotnost slovanskih narodov nista samo neobhodno potrebna za njihovo samoobrambo in zaščito njihove svobode in nedvisnosti v bodočnosti, temveč tudi v interesu miru med velikimi in malimi narodi sveta. Odločno nasprotujemo proti razdelitvi sveta v dva sovražna bloka. Odločno nasprotujemo politiki, ki vodi k novemu napadu in novi vojni na Balkanu, v Evropi in na svetu.

V našem interesu, v interesu vseh narodov in v interesu svetovnega napredka moremo izpolniti velike naloge. Za izpolnitev teh nalog je potrebno, da se še bolj povežemo politično, gospodarsko in kulturno. Moramo se osvoboditi tuje, neprijateljske odvisnosti v našem gospodarstvu in naši notranji ter zunanji politiki. Mi lahko zagotovimo s skupnimi napori in s pomočjo naših slovanskih in neslovanskih prijateljev, posebno pa s pomočjo velike Sovjetske zveze in njenega genialnega voditelja — našega tovariša Stalina, z zadostno trdnostjo, voljo in znanjem, skupno z ramo ob rami, našo samostojnost naš dober bodoči razvoj in hkrati dokažemo, da so slovanski narodi mladi narodi z velikimi sposobnostmi, ki bodo odigrali zelo važno zgodovinsko vlogo.

Dvigam čašo na čast naših jugoslovanskih bratov, posebno pa našega tovariša, iskrenega prijatelja in pobudnika ne samo uspehov in zmag narodov FLR Jugoslavije, temveč tudi resničnega, globokega, neformalnega, praktičnega in konkretnega bratstva med našimi narodi — maršala Tita!

V dveletnem planu izgrajuje bolgarsko delovno ljudstvo svojo domovino

Po zaslugi družbeno-ekonomskih sprememb in spritno ogromnega delovnega poleta bolgarskega ljudstva, se dviga iz predvojne, neurejene in skorumpirane države nova Bolgarija.

Zgodovinsko zaslugi za družbeno preobrazbo Bolgarija ima Domovinska fronta, ki se je rodila 17. julija 1942 z objavo svojega programa. Tiste dni je preživljala bolgarski narod svoj najtežji, najstrahovitejši čas; tlačil in mečil ga je domači in tuji fašist. Todor bogarsko ljudstvo, ki ga je vodila Domovinska fronta na čelu s tov. Georgijem Dimitrovim, je odločno pričela z osvobodilno borbo in hkrati tudi z družbeno revolucijo. 9. septembra 1944 je bila Bolgarija nacionalno in socialno osvobodjena ter je s tem dnem stopila na široko pot razvoja.

Bolgarija postaja močna industrijska država

Z osvoboditvijo se je začel pospešen boj bolgarskega ljudstva, ki si je pričelo graditi trdne ekonomske temelje. V teh naporih ga zopet uspešno vodi Domovinska fronta.

V Bolgariji, ki šteje nekako pičlo polovico prebivalstva Jugoslavije, se ukvarja s kmetijstvom približno 80% ljudi.

V dveletnem planu pa je predvidena nagla industrializacija in elektrifikacija dežele, ki ima zato vse pogoje na razpolago. Ta dveletni gospodarski plan je postal življenjski plan bolgarskih delavcev, kmetov in delovnih razumnikov.

Iz tal rastejo nova mesta, tovarne in elektrarne

Ob reki Marici leži železniška postaja Gara Rakovskij, njej nasproti, onstran reke pa naselbina Marijino. Oba kraja štejeta komaj 9000 ljudi. Pred kratkim sta se obe občini združili in dobili novo, skupno ime: Dimitrovgrad.

Pred nekaj meseci so prišli v Dimitrovgrad prvi mladinci. Sami mladi, korajžni, veseli ljudje, s krampi in lopatami, 22. junija letos so bili položeni temelji novemu mestu — Dimitrovgradu. Pričelo se je delo, iz katerega bo do konca dveletnega plana zrastle mesto s 30.000 delavskimi ljudmi. To bo jedro novega industrijskega središča. V kratkem bodo v njem že pričele obratovati prve velike tovarne.

Okoliška zemlja je silno bogata, v sebi skriva ogromne plasti rjavega premoga. Čez nekaj let bodo tu izkopali dnevno 10.000 ton premoga, ki bo gnil številne tovarne in električne centrale.

Nedaleč stran od Dimitrovgrada krotijo reko Marico. Prisilili jo bodo, da bo dajala v novi električni centrali »Marica II« 75.000 kilovatov. Ta sila bo gnala ne samo tovarne v tem mestu, ampak tudi številno industrijo v vsej južni Bolgariji.

Dimitrovgrada danes se ne najdemo na zemljevidu, toda ob koncu dveletnega plana bo to mesto eno najvažnejših središč bolgarske industrije.

V Bolgariji so ljudstvu na razpolo-

go ogromne vodne sile. Vendar je stara Bolgarija trpela veliko pomanjkanje električne energije. Stari oblastniki so ljubimkali z zunanjimi imperialisti, niso pa skrbeli, da bi ljudstvu pomagale vsaj one naravne sile, ki so bile takorekoč pri roki.

Med dveletko bo pomanjkanje električne energije odstranjeno. Starim elektrarnam se bo pridružilo 19 novogradjenih hidrocentral in 14 kalorčnih elektrarn. Lani je imela bolgarska industrija na razpolago 400.500.000 KW električne energije. Do leta 1950 bo narasla ta sila na 1.360.000.000 KW, do leta 1960 pa celo na tri milijarde KW.

Težka industrija nosi še pečat stare dobe in je zelo slabo razvita. Po trgovinski pogodbi s Sovjetsko zvezo bo dobila Bolgarija številne industrijske stroje, surovine in kredit 5 milijonov dolarjev. Vse to bo silno dvignilo njeno težko industrijo. Za njen uspešen razvoj jamčijo tudi bogata ležišča dobrega premoga, katerega so izkopali lani 3.509.000 ton, ob koncu petletke pa bo dvignjena ta proizvodnja na 4.900.000 ton.

S pomočjo težke industrije se bo dvignila tudi vsa ostala industrija.

Sindikalne organizacije — hrbenika tekmovanja za ureditve dveletke

V bolgarskih sindikalnih organizacijah je večanjenih četrtil milijona delovnih ljudi. Sindikalne organizacije globoko in uspešno posegajo v bolgarsko gospodarsko življenje ter so dejanski vodnik v tekmovanju za izvedbo dveletke. Zato dosegajo bolgarski delavci vedno nove delovne uspehe. Njihovo sindikalno glasilo »Trud«, ki izhaja vsak dan, prinaša vedno nove uspehe tekmovanja, ki je preželo misli slehernega patriotičnega Bolgara.

V izgradnji dežele ima ogromen delež mladina

V Bolgariji so mladinske delovne brigade množični pojav. Po letošnjem načrtu je potrebovala domovina 30.000 delovnih prostovoljcev iz vrst mladine, javilo pa se jih je več kot 80.000. Številne brigade so pohitele na pomoč kmetom in utrjevale vez med mestom in deželo. Glavne mladinske akcije pa so: gradnja 52 km dolge mladinske proge Volnjak—Pernik, dograditev »mladinskega klanca«, t. j. 32 km dolge ceste čez izredno težaven gorski greben, ki bo zvezala severno in južno Bolgarijo, izgradnja največjega bolgarskega jezusa »Rostroj« na reki Rosici, dalje jezusa »Koprinka« pri Kazanliku, poleg že omenjene gradnje mesta Dimitrovgrada, ki je ponos nove Bolgarije. Bolgarska mladina se upravičeno ponaša, da je druga na svetu za sovjetsko mladino, ki sama gradi celo mesto.

Napori in uspehi bolgarskega ljudstva so torej popolnoma slični naprom in uspehom ljudstva v naši državi, kar je značilno, kajti narodi obeh držav so se otresli hlapčevanja in si gradijo z lastnimi silami lepšo bodočnost, ki predstavlja tudi granitni stebler miru na svetu.

V Mariboru smo proglasili prve udarnike čevljarske industrije

V mestni izdelovalnici čevljev v Gregorčičevi ulici je praznovalo delavstvo svoj pomemben dan. Ob navzočnosti direktorja proizvodnih podjetij tov. Skuška ter navzočnosti zastopnika KOZ-a usnarske industrije, so prav na svečan način proglasili prve udarnike.

Tov. Kovačević Nikolaj je kot poverjenik sindikata usnarske industrije ob otvoritvi svečanosti orisal uspešno prizadevanje delovnega kolektiva, ki si je kar sam od sebe že pred tem organiziral tekmovanje ter postavil norme v stalnem in nenehnem prizadevanju, da dvigne produkcijo. Prav posebno je poudaril, da je obrat te stroke v Mariboru prvi, ki proglašala udarnike. Sicer je delovni kolektiv pozval na tekmovanje tudi ostale čevljarske delavnice v Mariboru, ki se pa žal temu tekmovalnemu pozivu niso odzvale.

Ravnatelj podjetja tov. Ribarič je svečano proglasil udarnike ter podelil nagrade udarnikom in ostalim nagradencem.

Za udarnika sta bila proglašena tov. Kovačević Nikolaj kot prvi udarnik ter tov. Sagaj Bogomir.

Tov. Kovačević, ki je poleg vsega agilen in požrtvovalen funkcionar sindikalne podružnice in dober tovariš, zaposlen v tkalnici pri zbitem delu; z marljivim in vestnim delom je pripomogel k dvigu produkcije.

Tov. Sagaj Bogomir je zaposlen pri navlačenju golenic in je pokazal že od vsega začetka izredne sposobnosti v svoji stroki. Pri svojem delu je zelo vreden in spreten.

Poleg proglašanih udarnikov so bili za svoje vestno delo nagradjeni še naslednji tovariši in tovarišice: Repinae Mijo, Jus Avgust in Cokan Matija. Prav posebno je bil pohvaljen delovni kolektiv tkalnice ter kolektiv pri-

krojevalnice. V tkalnici sta bila nagradjena tovarišica Stibere Veronika, v prirojevvalnici pa tov. Dovjak Franjo. Oba sta se v delu zelo izkazala. Poleg že navedenih, je prejel nagrado še tov. Jerić Miroslav iz obrata v Orožnovi ulici. Po razdelitvi nagrad je tov. Ribarič izrekel udarnikom in vsem nagradencem tople čestitke, omenjač pri tem visok delovni član celotnega kolektiva podjetja, ki si kot tesno povezana družina prizadeva, da doseže v svojem delu čim večje uspehe. Poudaril je, da zaslužita poleg udarnikov in nagradencev priznanje tudi ravnatelj Ribarič in administrativno osebje, ki povezuje produktivni del podjetja z dobro administracijo v harmonično celoto.

Poljske meje na Odri in ob Baltiškem morju so neizpremenljive

22. julija je Poljska proslavila svoj narodni praznik. V zvezi s tem narodnim praznikom je bila v Narodnem gledališču v Varšavi proslava, katere so se udeležili člani vlade, predstavniki diplomatskega zbora in druge uradne osebnosti.

Na proslavi je govoril namestnik ministra za narodno obrambo Jarosiewicz, ki je med drugim dejal:

»Poljske meje na Odri, Nisi in ob Baltiškem morju so neizpremenljive in ni sile, ki bi nam lahko odvzela naše zapadne pokrajine.«

Jarosiewicz je nato govoril o velikem prispevku, ki ga daje Poljska za zagotovitev trajnega miru v svetu. »Mi korakamo združeni po veliki poti, ki nam je kaže manifest, po poti, ki vodi k okrepljeni ljudske demokracije in k izgradnji srečne Poljske«, je zaključil svoj govor Jarosiewicz.

Nasilje, izzivanja in natolcevanje grških monarhofašistov je vedno večje

V krajih, kjer gospodarijo grški monarhofašisti iz dneva v dan raste nasilje ne le proti borcem za osvoboditev Grčije, temveč izvajajo teror tudi nad ostalim civilnim prebivalstvom: ženami, starci in otroci. V teku poslednjih dveh tednov so monarhofašisti izvršili množične aretacije po vsej Grčiji in odpeljali na otoke v taborišča preko 15.000 grških demokratov ter jih pustili brez hrane in strehe. Prebivalstvo otokov skuša pomagati ujetnikom, toda ni v stanju, da bi jih tolikšno število prehranilo, ker niti samo nima dovolj hrane. Obstaja nevarnost, da bo vsak dan pomrlo več sto teh ljudi od lakote.

Enote demokratične armade generala Markosa so zato v minulem tednu prešle v napad na vse področje, v vsi dosedanjí uspehi kažejo, da je iniciativa v rokah partizanov. Zaradi teh uspehov je bes monarhofašistov do vseh demokratično usmerjenih prebivalcev postal še večji. Ne le da iztresajo svoj gnev proti odraslim, temveč se ne ustavljajo niti pred otroci in mladino, katero neusmiljeno preganjajo, jo zapirajo in obtožujejo dejanj, zaradi katerih jih potem streljajo in obglavljajo. Glave teh žrtev, kakor so to počeli nemški fašisti, razstavljajo na javnih mestih in jih razkazujejo kot svarilo vsem, ki kakor koli sodelujejo z osvobodilnim gibanjem. Številne žrtve teh krvnikov grškega ljudstva so dokaz, da je demokratično gibanje v Grčiji zajelo že vse ljudstvo — staro in mlado in da postaja upor proti Maksimosovi vladi čedalje bolj množičen.

Vsemu temu stanju so krivi ameriški dolarji, krivi so ameriški avioni, in orožje, krivi so ameriški oficirji, ki vezbajo vladine čete za borbo proti partizanom, kriva je skratka ameriška pomoč, ki dopušča in omogoča, da se nečlani bratomorno klanje in da naraščajo potoki krvi za cilje in koristi tujih kapitalistov, ki so pahnili Grčijo v nesrečo, bedo in pomanjkanje in ji ne dopustijo, da bi v miru zacelila že itak težke rane, kakršne so ji povzročili nemški fašisti.

V kratkem nameravajo pripeljati v Grčijo še celo nov kontingent ameriških vojakov kot ojačanje fašistični vojski. V namenu, da prikrijejo monarhofašisti podvige ameriške vojske in nasilje, uprizarjajo na mejah izpade proti svojim sosedom, ko enote monarhofašistov vdirajo na ozemlje Albanije in Bolgarije, ko njih vojaška letala preletavajo sosedna ozemlja, napadajo obmejno prebivalstvo in njihove ladje križarijo po albanskih teritorialnih vodah. Da bi prikrili svoje nasilje in obrnili pozornost sveta od grozodejstev, ki jih počenja sami doma, si izmišljajo delovanje neke namišljene »mednarodne brigade«, ki bi se naj zbirala na ozemlju grških sosedov in se pripravljala na udar v Grčijo. Vse to so navadne izmišljotine z namenom, da bi pred svojim ljudstvom in vsem svetom opravili prihod ameriških čet za katere je zaprosila grška vlada.

Vse to nasilje, vsa njihova izzivanja in natolcevanja ne bodo odvrnila grškega ljudstva od borbe. Grško ljudstvo danes ve, kdo so krivci in kdo ga je pahnil v to nesrečo, zato bo nadaljevalo z borbo vse dolje, dokler se ne otrese monarhofašistov in ameriških kapitalistov, ko si bo lahko zgradilo svobodno domovino, kakor so si jo zgradile tiste države, ki niso dopustile, da bi na njihovem ozemlju samo za hip gospodarili tuji

Nagodetova vohunska skupina pred sodiščem

S pošiljanjem lažnih poročil v inozemstvo o stanju v državi so hoteli odstraniti sedanjo državno ureditev in s pomočjo tuje reakcije zavladati nad slovenskim ljudstvom

V torek se je začela pred Vrhovnim sodiščem LRS v veliki dvorani Okrožnega sodišča v Ljubljani javna razprava proti Nagodetovi vohunski skupini, ki jo sestavljajo: Nagode Crimor, Sirc Ljubo, Kavčnik Leon, Furlan Boris, Hribar Zoran, Vode Angela, Kumelj Metod, Hočevar Pavla, Stare Bogdan, Zupan Slavko, Pirc Metod, Lajovic Vid, Sirc Franjo in Hribar Elizabeta.

Vsem 14 obtožencem očita obtožnica, da so imeli skupen cilj, voljo in namen, da nasilno zrušijo obstoječo državno ureditev FLRJ in odpravijo demokratične pridobitve narodno osvobodilne borbe. Za doseg tega namena so se povezali z vohuni tujih

Enver Hodža se je vrnil iz Moskve

Albansko ljudstvo je našlo v Sovjetski zvezi polno razumevanje

»Branili in krepili bomo to prijateljstvo, ki je najdragocenejše za albanski narod«

Dvanajst dni so se mudili v Moskvi predstavniki albanske vlade, ki so prvič v zgodovini obiskali prestolnico Sovjetske zveze. Poleg predsednika ministrskega sveta LR Albanije in zunanjega ministra generalnega polkovnika Enverja Hodže so obiskali Moskvo tudi notranji minister generalajnant Koči Džodže in mnogi drugi člani albanske vlade.

V času svojega bivanja v Moskvi so bili predstavniki albanske vlade večkrat sprejeti pri generalisimu Stalinu in pri zunanjem ministru Molotovu, s katerim so razgovarjali o vseh vprašanih obnove in o svareh, ki zanimajo obe državi. Ogledali so si industrijo ter obiskali kulturne in znanstvene ustanove in se na lasne oči prepričali o izrednem delovnem poletu sovjetskega ljudstva.

Tudi majhen albanski narod, ki je v času italijansko-nemške fašistične okupacije doprinesel za skupno zmago zaveznikov ogromne žrtve in utrpel strahotno uničenje svoje dežele, hoče danes dati vse, da čimprej obnovi svojo državo. Albanski narod je našel v Sovjetski zvezi polno razumevanje. Sovjetska zveza je obljubila in odobrila Albaniji večji kredit, ki ga bo slavlila albanski vladi na razpolago v obliki dobav raznih strojev in industrijskih naprav kot pomoč pri obnovi gospodarstva v kmetijstvu in industriji.

V soboto, ko je delegacija Albanije zapustila Moskvo, so se od nje na

moskovskem letališču poslovili predstavniki vlade Sovjetske zveze. Ob tej priliki je generalni polkovnik Enver Hodža podal pred svojim odhodom na letališču izjavo, v kateri je poudaril, da zapušča albanska delegacija Sovjetsko zvezo z globokimi vtisi, ki jih je doživela ob vsakem sliki z ljudstvom in predstavniki oblasti. Simpatije, ki so jih izkazali narodi Sovjetske zveze, nesebično ustvarjalost sovjetskih ljudi, ki so preželi z junaštvom in samopožrtvovanjem, dobre besede, ki jih je izrekel generalisim Stalin o albanskem ljudstvu ter velikodušno razumevanje za potrebe albanskega naroda, so dokaz ljubezni, ki jo gojijo ti narodi do albanskega ljudstva.

»Hvaležni smo za pomoč, ki jo je obljubila Sovjetska zveza za obnovo albanskega gospodarstva«, je rekel Enver Hodža, »zato bomo branili in krepili to prijateljstvo, ki je najdragocenejše za albanski narod. Narod Sovjetske zveze pa zagotavljamo, da so v osebi, čeprav majhnega albanskega naroda, našli zvestega in trdnega prijatelja.«

Takšna politika nove Albanije seveda ne gre v račun zapadnih kapitalističnih držav, ki bi rade iz nje napravile oporišče za svoje gospodarske in politične načrte na Balkanu. Prav zato, ker je Albanija stopila v krog demokratičnih držav, uživa vso ljubezen in naklonjenost sovjetskega ljudstva.

Angliji in Franciji se odpirajo oči - Porurje, ki bi bilo pod ameriško upravo, Franciji ne gre v račun

Se na drugi pariški konferenci sta se Anglija in Francija, v nemali za Marshallov načrt. Vnemali in prizadevali sta si, da pridobita v zapadni blok evropske države zato, ker sta računali, da bosta dobili levji delež od kreditov, ki bi jih dale ZDA tem državam na razpolago.

ZDA pa so imele drugačen načrt. ZDA hočejo sedaj predvsem obnoviti nemško gospodarstvo. V Nemčiji si hočejo utrditi svoje vplivno evropsko tržišče, napraviti iz nje svojo kolonijo in izkoristiti vse gospodarske možnosti Nemčije ter vpreči vso njeno industrijo v svoj kapitalistični voz. Izpodrinili hočejo tudi Anglijo iz njenega sedanjega industrijskega poročja — Porurja. Zato so prišle sedaj na dan s svojim načrtom o obnovi industrije, kjer bi vsa premogovna industrija prešla v njihove roke in pod kontrolo ameriških monopolistov.

Ta »dodatni načrt« je predramil angleške in še bolj francoske politike. Angliji in Franciji so se začele odpirati oči, ker čedalje bolj spoznavale, kako ju odvira ameriški kapital. Na-

videzna enotnost v pogledu Marshallovega načrta, ki se je še kazala ob pariški konferenci, se je na mah spremenila v nesoglasje. Čim so ZDA postavile zahtevo po vključitvi Porurja pod ameriško kontrolo, se je že tudi porušilo njihovo prijateljstvo in danes stojita Anglija in Francija pred izbiro: ali prepušta Porurje ameriškem kapitalu za ceno dolarskega posojila, ali pa se posojilo popolnoma odreče. Takšen je sedaj Marshallov načrt, ko je snel krinko. Danes izpodriva ta načrt tudi tiste, ki so ga še nedavno zagovarjali in ki so se v nemali zani.

Ni še minilo 14 dni, ko se Marshallov načrt že bori z novimi težavami in ko je prišlo do razkola v lastnem taboru. Danes je jasno, da si od tega načrta ne smejo obetati nobenih koristi niti Anglija, niti Francija, še manj pa ostale evropske države. Marshallov načrt je načrt ameriških monopolov, zato hoče ostati in bo ostal predvsem in samo le ameriški, evropski pa bo le v toliko, kolikor bodo to narekemale koristi in potrebe ameriškega velekapitala.

Pravična obsodba članov Sernečeve teroristične bande

Pred vojaškim sodišče IV. armije je bila pretekli četrtek izrečena obsodba proti članom Sernečeve teroristične tolpe. Obsojeni so bili: Čeh Frane na smrt z obesenjem, Arnuš Franc, Helbing Jakob, Hojnik Konrad, Bratuša Anton, Levičnik Jože in Perko Alojz na smrt z ustrelitvijo, ostali pa na odvzem svobode s prislilnim delom od 10 do 20 let.

Nabito polna dvorana je pozdravila pravično obsodbo z dolgotrajnim aplavzom in vzkliki »živelo ljudsko sodišče!«

Proces je med drugim potrdil, da nadaljuje današnja službena Avstrija z metodami iz dobe Schuschniga in Hitlerja načrte proti balkanskim narodom, kot je prej bila gnezdo reakcije v Srednji Evropi. V taboriščih, ki se

nahajajo na avstrijskem ozemlju, pod zaščito angloameriške vojne uprave, se nahajajo centri vojno-fašističnega delovanja in hujkanja.

Med preprostim slovenskim ljudstvom niso našle te fašistične klike nikake podpore ali razumevanja, našlo pa so zaščito in podporo pri protiljudskih duhovnikih, kakršen je župnik Nadrah v Pušcavi na Pohorju, ki se je s tem sam postavil v vrsto fašističnih banditov. Vse slovensko ljudstvo pa z ogorčenjem oboja to protiljudsko delovanje, vodeno od inozemskih fašističnih in imperialističnih klik, ki ima namen, vzeti mu s tako težkimi žrtvami priborjeno svobodo. Zato je vse naše delovno ljudstvo navdušeno pozdravilo pravično obsodbo teroristične tolpe.

go tajno. Za svoje zločinsko delovanje in izčrpna poročila o naši industriji so bili od glavnega vohunskega centra celo pohvaljeni. Za uspešnejše zbiranje podatkov so se vrivali v oborožene množičnih organizacij in kot funkcionarji na položajih vsak po svoji strani zbirali podatke in jih pošiljali v inozemstvo.

Svoje »ovanje proti OF« so začeli že v času narodno osvobodilne borbe, ko so se povezali z gestapovskimi vohuni in s prisaši Mihajlovičevih čelnikov. Ta zločinstva so nadaljevali in razvijali po osvoboditvi še v večji meri.

Za vse to podlo, vohunsko in zločinsko delovanje stojijo ti izrodki in hlapci v službi tujih gospodarjev pred ljudskim sodiščem.

Zasliševanje obtožencev se še nadaljuje.

V normirskem tečaju v Kranju vzgajajo normirce za tekstilno industrijo

V Kranju se vrši šesttedenski normirski tečaj, ki pripravlja naša tekstilna industrija znatno število normircev.

Ta tečaj je vzorno organiziran. Vodstvo tečaja je posvečalo posebno pozornost že sami izbiri tečajnikov, ki so izbrani iz vrst progresivnih tekstilnih delavcev in delavk. 70% vseh tečajnikov je žensk. Pred pričetkom tečaja je vodstvo napravilo psihotehnično preizkušnjo tečajnikov, da je ugotovilo predznanje, splošne zmožnosti, spretnost, zapažanje, hitrostno reagiranje itd. posameznih uencev. Na podlagi teh ugotovitev so osnovali posamezne skupine z ozirom na njihovo kvalifikacijo, kar je vodstvu omogočilo, da je usmerilo največjo pozornost v pouku posameznih skupin v smer, ki je z ozirom na kvalifikacijo skupine zagotavljala največji uspeh.

Študij sam je razdeljen na teoretični in praktični pouk. V teorijo je zajet pouk o metodiki normiranja, o klasifikaciji delovnih mest, o izračunavanju podatkov, pridobljenih pri merjenju, o organizaciji proizvodnje, o psihološko-politični predpripravi delavstva pred uvajanjem norm, o socialističnem tekmovanju itd. Praktični pouk se vrši pri strojih v Tovarni tiskanege blaga, ki bo imela od tečaja ogromno korist, ker bodo tečajniki normirali vse faze dela v tovarni in to na popolnoma zanesljiv način. Pouk je zelo pester in zanimiv, saj prireajo tečajniki tudi kolektivne izlete v naravo, ki jih izrabijo v vežbanje svojega znanja. Na teh izletih spoznavajo namreč osnove merjenja z improvizacijo kretanj, gibanje in ocenjevanje brzine.

Praktični pouk se vrši vsako dopoldne, popoldne pa izvedenotijo tečajniki pridobljene podatke, vršijo diskusije, imajo seminarje itd.

Celotna organizacija pouka je usmerjena v čim večjo strokovno, obenem pa tudi politično izgradnjo tečajnikov, ki ne bodo le nekakšni od delavstva odtrgani avtomatiki in registratorji, ampak bodo postali racionalizatorji delovnega procesa v naši tekstilni industriji.

Ko se bodo tečajniki vrnili k novim nalogam v svoje tovarne, bo dolžnost sindikalnih podružnic, uprav podjetij, kot tudi normirancev samih, da bodo delovali v tesni povezavi drug z drugim. Ne smejo se več dogajati primeri, da bi ostal normirer pri svojem delu sam, brez pomoči uprave in sindikalne organizacije, ker bi v tem slučaju ne mogel uspešno vršiti svoje naloge in bi izpadel pri delavcih kot žandar. Normirer pa se morajo zavežati da so si pridobili v tečaju le

osnovno znanje, nadaljnja življenjska šola pa jim bo delo v tovarni, pri čemer jim bodo ogromno koristili tudi nasveti dobrih strokovnih delavcev in mojstrov. Iz dosedanjega dela nekaterih normircev, ki so se vrnili iz tečajev v Dugi Resi in Varaždinu, beležimo primere, ki opozarjajo na nepravilne metode dela. Tako je na primer v tržiški tkalnici in predilnici grobo zavrnili nasvet tekstilnega mojstra, češ, da že on sam ve, kako mora delati. V tovarni nogavice v Savljah je prišlo do nepravilnega nastopa med normirko in starejšo delavko. V »Tekstilnic« v Kočevju posamezne delavke skrajša niso razumele pomena normiranja, ker so popolnoma napakno čutili v njem nekakšno nadzorstvo. Dogodilo se je že, da je delavka v času, ko je stala pri njej normirka in merila delovni proces, prekomerno gnala svoj stroj, da je v času normiranja dosegla skoro še enkrat večjo proizvodnjo, kot je more brez škode prenesti stroj in ne oziraje se na neprimerno slabšo kvaliteto.

Vse drugače je odjeknilo normiranje v proizvodnem procesu tekstilne tovarne »Lateks« v Laškem. Tu so dosegli normirerji na podlagi delovnih analiz in časovnih merjenj 30% dvig proizvodnje, ne da bi se povečal tempo dela, ampak izključeno z izboljšano organizacijo dela. Delavci te tovarne so uvideli, da se z normiranjem ne uvaža izkoriščanje delavcev, ampak le organizacija dela, ki koristi njim samim kot tudi proizvodnji, zato so se s povečano voljo oprijeli dela. Na enak način je dosežena tudi 40% višja proizvodnja tekstilne tovarne »Lavac« v Laškem.

Ti primeri nam razločno prikažejo ogromni pomen pravilnega normiranja tako za dvig proizvodnje, kot tudi za delavce same. Z normiranjem se bodo uvedle v naših tovarnah tehnične norme, ki bodo omogočale tudi pravilno ocenjevanje tekmovalnih uspehov poedincev, kolektivov ter raznih panog industrije. Za osnovo pri ocenjevanju teh uspehov bo služilo absolutno in relativno prekoračenje norme, česar se pa ne moremo posluževati, dokler bodo v naših tovarnah še v rabi empirične ali izkustvene norme.

Dobro organizirani tečaj tekstilnih normircev, ki so uvedli pri svojem pouku tudi medsebojno tekmovanje, naj služi za vzgled tudi ostalim panogam industrije, ki naj si na enak način izboljšajo kader normircev, s pomočjo katerih se bo naša proizvodnja znatno dvignila in tako omogočila pravočasno uresničitev petletke.

V kovinski delavnici vevške papirnice ni nerešljivih problemov

Kaj zmoreta iznajdljivost in dobra volja, nam kaže naslednji primer. V naši tovarni se je pojavila potreba po nekaj nad pol metra dolgi in okrog 50 milimetrov notranjega premera cevi, ki bi naj bila znotraj polirana. Ker domača kovinska delavnica ni imela na razpolago za tako delo primerne stroje, je vodstvo delavnice iskalo podjetje, ki bi omenjeno cev znotraj zgledilo.

Zapel je telefon in pričelo se je poizvedovanje po delavnicah, ki bi prišle za tako delo v poštev.

Najpreje se je dela lotilo podjetje Wilman, ki pa je radi pomanjkanja priprav dela ni moglo zadovoljivo opraviti. Telefon je zapel pri tvrdki Unitas, ki pa je izjavilo, da nima za tako opravilo potrebnega stroja na razpolago. Pri nadaljnjem povpraševanju, da se tu opravi, je tvrdka Ing. Kunaver odgovorila enako in svetovala, da bi se to morda dalo napraviti na Tehniški srednji šoli, ki da ima potrebne stroje na razpolago; če pa ta ne bi mogla dela izvršiti, pa da ima Strojni inštitut ljubljanske Tehniške fakultete

za izvedbo take stvari najmodernejše stroje na razpolago.

»Halo, Tehniška srednja šola, bi nam lahko izvršili tako in tako delo?« »Obžalujemo« — se je glasil nekako odgovor — »za tako delo nimamo primerljivih strojev. Obrnite se morda na tvrdko Wilman,« so še pristavili. Tako se je stvar iztekla, da se je prijavila na cev pa je čakala v kotu delavniške pisarne, da se ji najde primeren stroj, oziroma strokovnjak, ki jo bo obdelal, kot je treba.

Sredi tega prizadevanja si je stvar ogledoval strugar kovinske delavnice tov. Sagmeister Emil in ko je videl brezplodno povpraševanje, je izjavil: Dajte cev meni, bom poskusil stvar opraviti. Odsesel je cev v delavnico, izdelal pripravo in ni trajalo dolgo, ko je speljal zadevo iz začarnega kroga in cev se je znotraj lepo zasvetila, kot da bi jo obdeloval na kakšnem specialnem stroju.

Ko je bilo delo zadovoljivo opravljeno, je zavladalo pričeanje, da v kovinski delavnici, kjer vladata iznajdljivost in dobra volja, ni nerešljivih problemov.

Tovarna »Iskra« v Kranju je napovedala trimesečno tekmovanje tovarnam

Delovni kolektiv tovarne »Iskra« je napovedal kolektivom tovarn Tiskarine, Intexu, Tvorčni gume, Textilindusu in Božič-Prahu trimesečno tekmovanje v sledečih točkah:

1. Odprava jutranjih zamud, pri čemer je smatrati začetek delovnega časa znak sirene in sicer na odrejenem delovnem mestu in v delovni obleki.
2. Odprava predčasnega zapuščanja delovnega mesta pred znakom, danim s sireno. Konec delovnega časa je smatrati na delovnem mestu, nikakor pa ne pri glavnih vratih.
3. Odpravljanje neopravičenih izostankov.
4. Število delavcev, ki prihajajo v poštev za delo po normah.
5. Število delavcev, ki delajo po normah.
6. Povprečno mesečno prekoračenje norm.

To tekmovanje napoveduje tovarna »Iskra« s prvim avgustom in bo trajalo tri mesece. Za vodjo tega tekmovanja je bil postavljen Okrajni sindikalni svet v Kranju, ki bo po treh mesecih objavil končne rezultate.

»Iskra« je med drugim tudi apelirala na v poštev prihajajoče tovarne, da svoje člane sindikata seznanijo s tem tekmovanjem, prav tako tudi upravo podjetja.

Delavstvo bo prav gotovo razumelo potrebo tekmovanja na vseh področjih dela, ker prav s tem bomo, prišli do vestnega in točnega izpolnjevanja letošnjega načrta in petletnega plana.

NAPREJ V BORBO ZA INDUSTRIJALIZACIJO IN ELEKTRIFIKACIJO DOMOVINE!

Pogled po domovini

BEOGRAD: Blizu Beograda so že pred meseci pričeli z gradnjo filmskega mesta, ki bo prvo na Balkanu. Naš petletni plan posveča veliko pozornost razvoju filmske industrije, zanj bomo v prvi petletki investirali 1500 milijonov dinarjev.

SLAVONSKI BROD: Pri tovarni vagonov v Slavonskem Brodu gradijo velike nove tovarniške objekte, da bo ta največja tovarna vagonov v Jugoslaviji kos nalogam, ki jih zahteva petletka. Doma bomo izdelovali tudi lokomotive, proizvodnjo vagonov pa znatno razširili. Ob koncu leta 1951 bomo dosegli proizvodno zmogljivost 200 lokomotiv in 7000 tovarnih vagonov na leto. In velik del te naloge bo odpadel na tovarno v Slavonskem Brodu.

SPLIT: Za usposabljanje vojnih invalidov za dela v gospodarstvu, bodo odprli v Splitu dveletno gospodarsko šolo s tremi oddelki. Prvi bo za lažje invalide, ki se bodo usposabljali za poljska dela in živinorejo, v drugem se bodo učili sadjarstva in vinogradništva 40 do 60% invalidi, težji invalidi pa pridejo v tretji oddelke, kjer se bodo specializirali v perutinarstvu, čebelarstvu in podobnih panogah.

OSIJEK: V osiješki tovarni perila »Ris« so izpolnili polletni proizvodni plan s 102% uspehom in celo nekaj dni pred rokom. Najboljše uspehe so dosegli v juniju, ko so izvršili proizvodno nalogo 150%, na surovinah so prihranili 4% kar pomeni 131.000 dinarjev. Tekmuje 75% delavcev, a po normah jih dela 77,2%.

NOVI SAD: V Petrovaradinu pri Novem Sadu gradijo velik kombinat strojne industrije, ki bo dograjen v prvi petletki; obsegal bo 10 velikih tovarniških zgradb. Za delavce bodo zgradili stanovanja, dom kulture, nadalje šolo, dežji dom itd. Leta 1947 bosta dozidani dve najvažnejši poslopji in sicer tovarna strojev za predelovanje konoplje in livarna.

MARIBOR: Tovarna avtomobilov na Tezmem pri Mariboru ima v svoji sredi česke delavce avtomobilske industrije »Avia«, »Praga« in »Zavodi maršala Tita«. V tovarni bodo delali tri tedne, nato pa bodo odšli na morje. Vsi so člani Zveze prijateljev Titove Jugoslavije in izražajo navdušenje in občudovanje nad delovnim polem naših narodov.

V Mariboru so slovesno odprli moderno veleblagovnico Mestnega trgovskega podjetja »METROPE«. Za otvoritev takega sodobnega trgovskega obrata je bilo veliko dela in poštvalnosti. Najbolj so se izkazali člani te sindikalne podružnice, ki so prostovoljno izvršili vse, da so lahko začeli z zidanjem in mizarskimi deli; da so mogli od bomb močno poškodovano Martinčevo hišo preurediti za veleblagovnico. Največ pa so naredili v treh dneh pred otvoritvijo; presortirali, navozili iz centralnega skladišča in razmestili po trgovini so za 16 milijonov dinarjev blaga.

KOTLJE PRI GUSTANJU: Vas Kotlje v Mežiški dolini je dobila električno razsvetljavo; pri napeljavi električnega voda, dolgega 18 km, imajo največji zaslug delavci Državne električne centrale v Slovenjgradu, dijaki gimnazije v Ravnah, mnogo pa so prispevali tudi kmetje sami. Tako je 70 kmetijam omogočen gospodarski razvoj.

VOJVODINA: V Vojvodini so že omlatili 34,30% žita. Najboljši uspeh so dosegli v Bački, kjer so omlatili 50%; v sornorskem okraju 89,6%, v baškopolaskem 70,4%, v bečejskem 55%, najslabše rezultate pa so dosegli v bačkopalanskem okraju — le 20,9% in žabalski okraj — 36%. V Vojvodini so že 12% strnišča podorali.

KREKA: Rudarji v Kreki rešujejo stanovanjski problem tako, da so formirali 23 brigad, ki po rednem dnevnem delu delajo za izgradnjo delavskih stanovanj. Do sedaj so skupno s frontovskimi organizacijami izkopali temelje za šest zgradb z 12 stanovanji, vzidan in zabetoniran je temelj za 8 stanovanj, a dve poslopji sta že pokriti.

PEČ: V Peči gradijo veliko državno mlekarno, ki bo imela 12 oddelkov in bo dnevno predelala 10.000 litrov mleka. Dela so že pri kraju in to po zaslugi gradbenih delavcev, ki so dosegli, da bo zgradba dokončana 20 dni pred rokom.

KRUŠEVAC: Cesta Kruševac—Aleksandrovac je zelo obremenjena, po njej se prevaža vse bogastvo Župe; grozdje, vino, sadje in drugo. Ker je cesta precej razdejana, jo je ljudstvo župskega okraja začelo prostovoljno popravljati. Nakopali so 5000 m³ kamena in ga zvozili na cesto v dolžini 10 km. Z deli nadaljujejo; trije kilometri so že dokončno urejeni.

ZAGREB: Na plenemu mestnega odbora Ljudske fronte v Zagrebu so konstatirali, da bodo Zagrebčani z izpolnjevanjem svojih obvez pri gradnji avtostrade »Bratstva in edinstva«, prihranili okoli 35 milijonov dinarjev.

Inspekcija dela - pomočnik v bitki za plan

V vseljudski borbi za plan zavzemajo delavski in delovni inspektorji pomembno vlogo. Poverjena jim je skrb za zaščito našega najdragocenejšega kapitala, kadra, ki s svojim umom in s svojimi silami uresničuje petletko, na drugi strani pa jim je zaupana tudi zaščita produkcije plana.

Organi inspekcije dela se ne smejo omejit zgolj v reševanje najnujnejših in najosnovnejših problemov v pogledu zaščite dela, ampak se morajo z vsjo vmeno posvetiti vprašanjem in problemom, k ovirajo plan. Nikakor ne oporekamo važnosti vsesplošne zaščite dela, poudarili pa hočemo, da morajo imeti delovni inspektorji pri vsakem svojem delu v vidu plan in njegove potrebe. V tesni zvezi s sindikalnimi organizacijami morajo na pr. pomagati upravam podjetij pri uvajanju norm, ki so osnova za uresničevanje plana. 42 slovenskih opokarn izpolnjuje plan na pr. komaj 68% in to največ zaradi tega, ker nimajo uvedenih norm. Tak očiten primer je ribniška opokarna, ki dosega plan komaj 13%. Čeprav se podjetje izgovarja na razne težave, je glavni vzrok z majhno proizvodnjo baš v tem, da delavci ne delajo po normah, proti katerim je celo upravnik opokarne. V spomladanskih in zgodnjih poletnih mesecih, ko so se postavljali šele temelji za nove zgradbe, ta nizka proizvodnja opoke še ni v takšni meri ovirala plana, kot ga bo sedaj, ko se že dvigajo iz tal zidovi novih zgradb.

Delavski in delovni inspektorji se morajo bolj temeljito poglobiti v vzroke slabih delovnih odnosov in jih odpravljati. 26. junija je na pr. manjkalo v kamnolomu Opločnica 10%, v kamnolomu Jospdol pa 12% delavcev, vendar delavski inspektor v tem okraju ni vodil o tem zadostnega računa. Samo v času od 1. do 10. aprila t. l. je izostal gradbeni stroki tako visok odstotek delavcev od dela, da je znašalo povprečno število dnevno izvršenih delovnih ur pri »Gradišč« 6,9 ur, pri »Primorju« 6 ur, pri celiskem podjetju »Beton« pa celo 5,2 uri, namesto predpisanih 8 ur. Ti izostanki, ki gredo predvsem na račun podeželskih delavcev, ki so zapostveni v gradbeni stroki, nam povedo tudi to, da primašajo ponekod podeželski delavci na gradilišča slabšo delovno disciplino, namesto, da bi se baš nasprotno dvigala njihova zavednost in politična zrelost v stapljanju z ostalimi stalnimi delavci. To dejstvo opozarja na prešibko vzgojno deio sindikalnih organizacij pa tudi na premajhno delovanje delavskih in delovnih inspektorjev.

Velik odstotek izostankov je tudi posledica še nepreživelega starega odnosa delavcev do socialnega varovanja, kar je posebno občutno v Sloveniji, kjer je odstotek bolezenskih izostankov precej višji, kot v ostalih federalnih ednicah. Ta odstotek se mora vsekakor znižati na minimum, kajti simulanti in delomrzneži ovirajo marljive delavce; kjer se to znanje ne doseže s prepričevanjem, se mora seči v interesu plana po ostrejših ukrepih (premeščanje kroničnih izostankarjev na slabša delovna mesta itd.)

Večkrat je vzrok nediscipline tudi hujskanje raznih prikritih elementov, koristilo vsej naši industriji, našemu V Ilirski Bistrici se je pripetilo, da

so delavci neupravičeno izostali od dela, ker jih je k temu nahujskal protiljudski element, ki pa jih je v času narodno-osvobodilne borbe gonil na delo vse nedelje in praznike. Vendar so delavci že dva dni kasneje spoznali svojo napako in zapeljavnost ter so zato prostovoljno sklenili, da nadoknadijo zamujeni delovni čas. Takšni primeri nam nalagajo dolžnost, da neprestano krepimo politično budnost naših delavcev, ki bodo politično okrepljeni, sami znali razkrinkavati svoje sovražnike in čuvati svoje koristi.

V nekaterih krajih, posebno v Mariboru in v Celju se nahaja še vedno nek, čeprav zelo nizek odstotek nezaposlenih, posebno žensk, dasiravno zelo primanjkuje delovne sile. Organi inspekcije dela so dolžni, v sodelovanju s sindikalnimi organizacijami pripraviti nekatere okostenele uprave podjetij o nujnosti pritegnitve ženske delovne sile v razna podjetja, kjer so zato dan. pogoji; saj so se ženske dobro obnesle že na marsikaterih delih, kjer prej niso nikoli delale kot je primer pri »Gradišč« v Celju.

Mnogi izmed nezaposlenih se ne ukvarjajo z nobenim družbeno koristnim delom in predstavljajo mrtev teles na našem gospodarskem telesu. Tudi pritegnitev teh ljudi v proizvodnjo je dolžnost delovnih inspektorjev, ki naj sodelovaje s sindikalnimi organizacijami odpravijo neživiljenjsko, zastarelo posredovanje dela pri okenčkih, ki je ponekod še v »modi«, pač pa naj uvedejo življenjski, elastičnejši način sodelovanja.

Nam vsem je poznan precejšen problem učencev v gospodarstvu. V pravnem gospodarskem sektorju je zaposlenih okrog 8000, v državnem pa komaj okrog 3000 učencev. Mnoga državna podjetja ogromno greše v pogledu vzgajanja novih kadrov, ker se branijo novih učencev. Posebno pereče stanje v gradbeni stroki, kjer primanjkuje in bo še primanjkovalo največ strokovnih moči: na 530 gradiliščih je zaposlenih komaj 550 učencev in 1530 priučenih zidarjev.

Tudi vzgoja teh učencev v gospodarstvu vsebuje še usledne škodljivega ekonomizma, zanemarja pa se vprašanje progresivne vzgoje. Ta je predvsem potrebna učencem iz malih, največkrat pravnih podjetij, ki imajo najmanjšo možnost politične vzgoje, ki pa so številčno v ogromni večini. Progresivna vzgoja teh mladih rastočih kadrov nujno zahteva hitro ustanavljanje domov za učence v gospodarstvu, kar je predvideno tudi v našem planu. Da bodo ti domovi res ustanove, ki bodo dvigale politično in strokovno znanje učencev, pa morajo imeti progresivno vodstva.

Končno bi opozorili organe inspekcije dela še na neko pomanjkljivost, ki mora izginiti iz naših strokovnih šol in tečajev; v teh namreč v največ primerih ni bilo organiziranega tekmovanja med posameznimi učenci, razredi, zavodi itd. Da dvignemo pri učencih veselje do učenja, je potrebno, da izvedemo to tekmovanje prav v vseh strokovnih šolah in tečajih. V tem tekmovanju bo mladi, razvijajoči se kader vedno znova in znova našel vzpodbudo za dvig svojega strokovnega in političnega znanja, kar bo hujkanje raznih prikritih elementov, koristilo vsej naši industriji, našemu V Ilirski Bistrici se je pripetilo, da

V tekstilni tovarni v Kočevju tekmujeemo

Na občnem zboru sindikalne podružnice tekstilne tovarne v Kočevju je bila osnovana komisija, ki se bo bvala za zboljšanje v delovanju in ni svojih nalog

Ko se je v predilnici pojavil prvi grafikon, delavstvo ni razumelo njegovega pomena. Padla je celo opazka: »Kaj nam je tega treba, saj smo prej tudi dobro delali brez teh črt.« Ko so pa delavstvu v predilnici razložili velik pomen dviga ali padca teh črt, je to vzbudilo med njimi veliko zanimanje. Najbolj pa so delovno vmeno razvnele prehodne zastavice. O teh zastavicah se je mnogo razpravljalo. Kdo bo najboljši in bo prejel zastavico, mnogi pa so se bali, da bodo najslabši in zadnji. Začeli so te zastavice dobivati, kdo ima dnevno največ črtic in največ izgleda, da bo ta mesec prejel zastavico.

Konec marca pa je udarilo v tovarni: Tovarna v Laškem nam napoveduje tekmovanje! Resno nas je zanimalo, kaj se bo zgodilo. Tekmovalna komisija je pa takoj pristopila k delu. Sestavila je podoben načrt, ki ga je natančno razložila delavcem na masovnem sestanku. Istočasno pa je delavstvo tu-

di opozorila na tekmovanje v predilnici in jim prikazala nujnost, da se podobno tekmovanje uvede v vseh oddelkih tovarne. Tako se je tudi zgodilo.

Danes vidiš v vseh oddelkih tovarne grafikone in tablice, ki označujejo storilnost, doseženo s tekmovanjem. »Odelek tekmuje z oddelkom, izmena z izmeno, stroj s strojem. Tovaršica iz tkalnice pripoveduje: »Sedaj je pri nas res prijetno. Čas beži tako hitro. Sama ne vem, kako in kdaj minevajo pri delu ure, posebno če stroj dobro teče.«

Ze pred 6 jutraj si medsebojno tekmujejo, skrbno namazujejo stroje, točno ob 6 pa se začne tekma, tekmovalke hiče, nobena ne bi bila rada zadnja. Obenem pa se tekmovalke tudi ponosno zavedajo, da s svojo storitvijo doprinašajo planu ter k izboljšanju pogojev vse delovne skupnosti.

Uspehi tekmovanja so lepi in so nedavno presegle normo za 40%. Pri- pomniti pa moramo, da je melo tudi v tej tovarni delavstvo težave s stroji, kar pa jih pri tekmovanju ni oviralo, kar naj bo v vzpodbudo in posnemanje tistim tovarnam, ki doslej še niso uvedle v svojem obratu tekmovanja, da to čimprej store.

Podpeški udarniki

Udarniki lesne industrije v Podpeči: Petelin Ana, Gregorin Nace in Ula Ivanka

Podpeč je v ljubljanski okolici bolj poznana po velikih kamnolomih in apnenicah. Le malokdaj je slišati o tamkajšnji lesni industriji. Pa so tudi tam aktivni in pridni, da jih je vredno postaviti za zgled.

Minule dni sem prisostvoval proglasitvi 3 udarnikov lesne industrije Podpeč. Povem vam, da mi je bilo prijetno v njihovi družbi. Toliko resnosti in razumevanja je bilo v razgovoru z njimi. Udarnik in novator tov. Gregorin Nace iz strojne delavnice, je tako naravno govoril o svojem delu, ki ga prostovoljno izvršuje preko odmerjenega časa in okvira, kot da je to samo po sebi umljivo. Dejal je:

»Saj smo vendar zato začeli osvobodilno borbo, da se otresemo tujcev na vseh poljih. Pa bi se jih ne na gospodarskem polju! To je vendar najvažnejše, ker od tega najbolj zavisi naša svoboda!«

Prav ima tov. Nace; zato je razumljiv njegov elan, ko zastavlja vse sile v to, da drži celo dolgo vrsto strojev iz delavnic v redu. In ne samo to; zamišlja si nove, izpopolnjene konstrukcije. Če se ne motim, sem našel samo pri strojih, ki jih rabijo v stolarni, 36 izpopolnitev po njegovi zamisli in izvedbi.

Tudi nove stroje zgradi. V minulem letu je med drugim zgradil nov mli-

narski stroj, ko je bilo potrebno povečati kapaciteto mline, priključenega podjetju. Če bi ga ne zgradil, bi ga bilo treba kupiti v inozemstvu in kdo ve koliko dragocenih valut bi morali zato dati in koliko časa bi morali čakati nanj. Sedaj gradi serijo preciznih stružnic; vse za izpolnitev vrzeli v naših delavnicah.

Druge udarnice je tov. Petelin Ana iz stolarne. To je resno dekle, ki ne govori rada, tem rajši dela. Pri sestavljanju stolov stalno presega normo za 20%. Vse to se ji ne zdi nič takega.

»Saj to je potrebno za vso našo domovino!« reče, na vsa vprašanja.

Njena sosedja iz političnega oddelka tov. Ula Ivanka, ki prav tako presega normo čez 20%, pa še doda odločno:

»To moramo, ker nočemo, da bi še kdaj oživel Dachau, Mathausen, Ravensbrück in podobne grobnice!«

Imenovana je namreč preživela vso grozo nemških taborišč. Toda tega ne pripoveduje rada; o tem te pouče njene tovarišice.

Takšni so podpeški udarniki: vedo zakaj delajo, zdi se jim nenaravno, če kdo tega ne razume, in delajo z velikim veseljem. Zato naj bodo za zgled vsem.

nemu blagostanju, morajo dobiti dostojna stanovanja.

Tako je tudi ljubljanski MLO iz kreditov, ki so namenjeni za izkoriščanje v ljudske svrhe, začel graditi v Ljubljani dve stanovanjski koloniji z vzornimi, vsem higienskimi predpisom odgovarjajočimi stanovanji. Savska kolonija ob Šmartinski cesti je v glavnem dograjena. Kolonijo sestavlja več stanovanjskih poslopj, od katerih so nekatera prilična, druga pa dvonadstropna. V vsakem poslopiju je dvajset stanovanj. Stanovanja so enosobna in dvosobna ter odgovarjajo vsem higienskimi predpisom. Vsako stanovanje ima poleg drugih pritliklin tudi kopalnico z zidano kadjo. V prilična poslopja so se vselili stanovalci že lani septembra, v dvonadstropne zgradbe, ki so bile zgrajene pozneje, pa se je prvih dvajset strank vselilo julija. V avgustu bo pa gotovih še 48 stanovanj. Ker je MLO zidal to kolonijo po geslu: Ljudski denar naj koristi ljudstvu, — so tudi najemnine neprimerno nižje, kakor pa so najemnine v zasebnih hišah.

Stanovanja dodeljujejo — v sporazumu s sindikati

Pri nakazovanju najpotrebnejšim mesnim stanovanjski urad nima lahke naloge. Kljub vsem ukrepom, ki jih je že pokrenil, da omili ljudsko krizo, je še vedno 2300 prosilcev za stanovanja. Ljudje še vedno stanujejo v pralnicah, šupah. V tesnih kabineh se stiskajo številne družine, ki imajo dojenčke ali bolnike. Tudi tisti, ki so službeno premeščeni, nujno potrebujejo stanovanja. Stanovanjski urad ima odgovorno in kočljivo nalogo in se te odgovornosti v polni meri zaveda. Vsako prošnjo natančno preučiti ter se prepričati, če prosilec res nujno potrebuje stanovanje. Kajti stanovanjske krize ni mogoče odpraviti kar preko noči, zato je treba izmed nujnih primerov najprej rešiti najnujnejše. Stanovanja se nakazujejo po prehodnem posvetovanju s sindikalnimi podružnicami, ki potrdijo, če so prosilci stanovanj res nujno potrebni. Ni potrebno posebej poudariti, da so med najpotrebnejšimi v prvi vrsti naši delovni ljudje, zaposleni v produkciji ter tisti, ki so v osvobodilni borbi izgubili zdravje in žive v nehišinskih stanovanjih. Za dodelitev 48 stanovanj v Savski koloniji, v kateri se bodo stanovalci lahko vselili avgusta, so sklepali na posebni konferenci, na katero so bili povabljeni zastopniki KSS, kontrolne komisije, inšpekcije dela, MLO, stanovanjske komisije, vojske itd.

»Tako smo zadovoljni«

Skozi široko okno razkošno sije sonce. Vsa prostorna bela kuhinja je preplavljena z njim. Šestmesečni Skodlarjev Jožek se glasno smeje. Tudi njegova mama se smeje. Srečna sta. Na steni ob štedilniku prav nasprotno vrst visi Titova slika. Mali Jožek izteza roke. Všeč mu je ta podoba, čeprav še ne ve, koga predstavlja. Njegov pelletni bratec in šesletna sestrica pa vesta že dosti in še marsikaj pomnita. Neprestano hodita iz kuhinje v veliko lepo sobo, odpirata vrata v kopalnico, v kateri je kad iz belih ploščic. Kako vse drugačen je ta dom od tiste sajaste podstrešnice, iz katere so se nedavno preselili. Njena resna otroška pogleda dostikrat poromata k Titovi podobi. Tito! Ona dva ga dobro poznata. Včasih, še takrat, ko sta bila še majhna, majcena in so zunaj hodile italijanske in pozneje nemške straže, ko so nedaleč od njihovega revnega doma ob jutrih streljali talce, jim je mati šepetala, kakor da pripoveduje lepo pravljico, pripovedovala o Titu — velikem junaku, ki se bori, da bo vsem nekoč lepše in bolje. In ko se je oče vrnil od partizanov, jima je tudi toliko večidel povedati o Titu — zmagovalcu. Da, če bi se Tito zdajle pripeljal mimo, bi stekla k njemu in mu zaupljivo in hvaležno segla v roko.

»Tako srečni in zadovoljni smo,« pravi Skodlarjeva. »Tu nam otroci ne morejo neprestano bolni na angini in rož se po delu v tovarni doma res lahko odpočije.«

Prav tak pravi železničarjeva žena v drugem nadstropju. Preselili so se iz Šiške, kjer je štirčlanska družina stanovala v kleti.

Grčar Edvard, delavec v tovarni kleja, je s svojo družino stanoval v zasilni šupi.

Lumn, prav tako delavec v tovarni kleja, je z ženo in tremi otroki prej stanoval v kabinetu, ki je bil tri metre dolg in dva in pol metra širok.

Novak Ciril, uslužbenec cestne železnice, je s svojo družino prej stanoval v stanovanju, prirejenem iz veže.

V poslopiju, ki mora biti gootovo avgusta, odmeva kladivo. Sobotno popoldne je. V tem času delavci ne delajo. V stanovanju delavec s prostovoljnimi nadurnim delom vlaga parake.

»Vsi se moramo potruditi in po svojih močeh pomagati, da pridejo ljudje čimprej do zdravih stanovanj,« pravi in spretno in hitro vlaga parkete deščice.

V Sovjetski zvezi so proslavili dan vojne mornarice

Sovjetski mornarji na vojni ladji

V nedeljo so v Sevastopolu, Leningu, Kronsztadu, Odesi, Bakuju, Vladivostoku, Port Arturju, Petropavlovskem na Kamčatki in v drugih večjih obalnih mestih zagrneli topovi v pozdrav velikemu dnevu, ki ga je proslavila sovjetska Vojna mornarica.

27. julij je dan, ko sovjetsko ljudstvo vedno znova pregleda silno moč sovjetske vojne mornarice in daje mornarjem priznanje za uspehe, ki so jih dosegli v zadnji Domovinski vojni.

Moč sovjetske vojne mornarice sta skovala velik: Lenin in Stalin, gradilo pa jo je vse sovjetsko ljudstvo, ki ni štedilo s svojimi silami, da bi jo okrepili in razvili v neopremagljivo silo. V sovjetski vojni mornarici se odraža neupogljivi duh in volja sovjetskega ljudstva, kakršnega zgodovina še ni videla.

Kaj je pomenila za zmago nad fašizmom sovjetska vojna mornarica, ko je morala obvladati dve tretjini sovjetskih meja na obalah Črnega, Kaspijskega, Vzhodnega in Severnega morja in na Tihem Oceanu, se je pokazalo v zadnji Domovinski vojni, ko so sovjetske vojne ladje križarile po vseh teh morjih in potopile na tisoče sovražnih ladij, ko se je samo ob

nadčloveški obrambi vojne mornarice upiral Sevastopol polnih 250 dni in ko so ladje vojne mornarice plule in kontrolirale področja ob Visli, Odri in Donavi. Zato je vojna mornarica napisala nove strani v zgodovini in izpolnila svojo dolžnost pred sovjetskimi narodi. Danes dela vse sovjetsko delovno ljudstvo na izgradnji še močnejše mornarice in ob tem dnevu proslavlja stahanovska dela sovjetskih ladjedelnic.

Ob dnevu mornarice so vsi sovjetski listi posvetili obširne članke Sovjetski vojni mornarici. V njih prikazuje pregled njenega razvoja in izražajo svojo ljubezen do vojne mornarice.

Zato, ker je sovjetska vojna mornarica v zadnji Domovinski vojni doprinesla velik delež pri osvoboditvi Sovjetske zveze, zato ker je sovjetska vojna mornarica skupno z ostalimi vojnimi silami Sovjetske zveze rešila sovjetsko ljudstvo in ves svet pred fašističnim zasužnjenjem, zato se ob tem dnevu spominja v hvaležnosti veličine njenih zmag ne le vse sovjetsko ljudstvo, temveč tudi vsi ostali svobodoljubni narodi sveta.

DELAVCEM ZDRAVA IN DOSTOJNA STANOVANJA

Dom — kako čudežna beseda je to. V njej je zajeta toplota, sreča, mir, počitek.

Ko je bil delavec iz ljubljanske tovarne kleja Jože Skodlar pri partizanih, se je v hosti večkrat spomnil svojega doma. Toda ta misel je bila grenka, žalostna. Spomini se je ozke podstrešnice v Zelenu jami, kjer je skozi ozko okence visoko in nagnjeni steni zelo redko zašel droben sončni žarek. Po zidu so ležli ščurki. Če si jedel, so ti s stropa padali na mizo. Lezli so po dojenčkovi košari. Z ničemer jih nisi mogel pregnati, umčiti. Štedilnik je slabo vlekel, kadilo se je. Dim je silil v oči in rezal v pljuča. Pozimi je bilo v podstrešnici mrzlo, da so morali vanjo postaviti še gašperček. Potem se je kadilo še bolj. Če je zunaj deževalo, je kapljalo skozi okno in na tleh se je naredila luža.

Mlada, zdrava žena je hiralala, otroka sta bila bleda in neprestano bolna. Ko se je zjutraj vrnil z nočnega dela, je namesto počitka našel doma tarnanje in tožbe. In ni se samo niemu godilo tako, malokdo izmed delavcev se je takrat lahko pohvalil, da ima človeku primerno stanovanje. Stanovanjsko krizo so takrat reševali z barakami. Ljubljanska mestna občina je ustanovila delavsko kolonijo Sibirijo, o kateri se je takrat mnogo pisalo. Daleč v Mestnem logu so delavske družine dobile od mestne občine brezplačna zemljišča, kjer so si s skromnimi posojili zgradili bivališča, ki niso odgovarjala niti najosnovnejšim higienskimi predpisom. Za Bežigradom v Gramozni jami je bila druga delavska kolonija.

ca barak in polpodrhnih bajt, v katerih so živetarile številne družine. Vseokrog pa so bile visoke hiše in lepe vile sredi vrtov. V svetlih, sončnih tri in štirisobnih stanovanjih so živeli brezdelneži, ki nikoli niso imeli žuljev na rokah in se niso vračali zvečer z dela umazani in prepoteni.

Na vse to je mislil partizan Jože Skodlar, na to ko mislili njegovi tovariši na dolgih pohodih, v krvavih borbah, ko so ped za pedjo osvobajali svojo zemljo. In zato je bila njegova borba tako odločna, zagrizena in neizprosna. Saj se niso borili samo za svobodo, temveč tudi za nov, pravičen svet.

Savska kolonija ima vzorna stanovanja

Stanovanjska kriza se po osvoboditvi ni zmanjšala, nasprotno, še zaostрила se je, kar je umljivo, saj se ni pri nas med okupacijo nič gradilo, pri bombardiranju je bilo v nekaterih krajih porušeni mnogo stanovanjskih stavb, poleg tega pa se bo z razvojem industrije in vseh panog našega gospodarstva, kakor to predvideva naša prva petletka, — še povečal pritok delovnih množic s podeželja v mesta in večje industrijske kraje.

Zato postaja stanovanjsko vprašanje vsak dan bolj pereče, ki ga pa naše ljudske oblasti ne mislijo reševati z barakami, ali z ustanavljanjem novih Sibirij in Gramoznih jam. Naši delovni ljudje, ki s svojim delom doprinašajo največ za izvedbo našega petletnega plana in k našemu sploš-

Na mladinskem gradilišču »Titan« v Kamniku bo zrasel nov kader zidarjev in tesarjev

Mladina gradi novo poslopje tovarne »Titan«

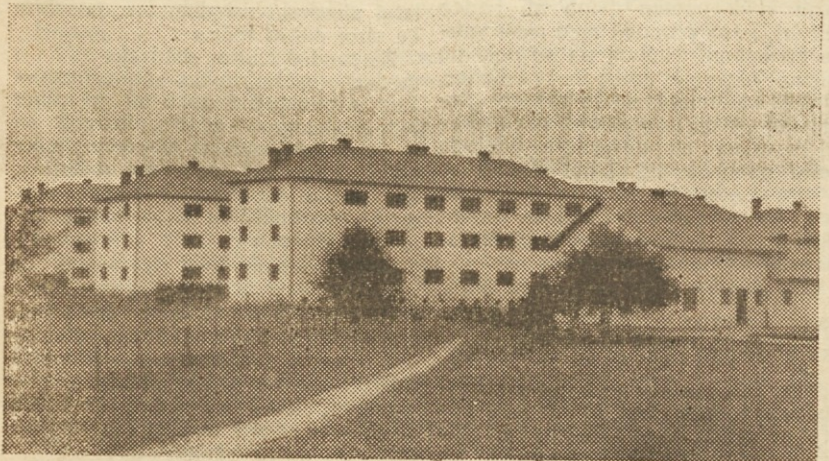
Poleg kovinske tovarne »Titan« v Kamniku se že razprostira splamirani prostor za novo temperlirarno. Novi objekt se bo že konec tega leta prislonil k starim poslopijem, katerim bo pomagal v boju za proizvodnjo.

Izgradnjo novega tovarniškega poslopja je prevzela mladina na svojem III. kongresu. Pripravljalni del sta se udeležili dvakrat udarna kranjska brigada in trikrat udarna trboveljska brigada »Tončke Čeč«. Dve nedelji jima je pomagala tudi kamniška mladina. Nazadnje je delala na gradilišču brigada, ki je prispela domov iz Železnika pri Beogradu.

Sedaj prihajajo na gradilišče številni mladinci, zlasti iz Slovenskega Primorja, ki so se odločili za zidarski ali tesarški poklic. Že od začetka dela bodo imeli plačo kot pomožni gradbeni delavci. Na gradnji bodo

ostali do zime, nakar bodo odšli v strokovne tečaje, kjer se bodo dokončno izurili v svojem poklicu tako bodo imeli možnost, položiti pomožniški izpit že po enem letu učenja.

Na gradilišču bo delalo do 200 mladincev, ki bodo razdeljeni po delovnih skupinah pod nadzorstvom kvalificiranih delavcev. Ostalo življenje mladinske brigade bo urejeno po vzorcu brigad na mladinski progi. Že dosedanje kratkotrajno delo posameznih brigad na gradilišču daje slutiti veliko vlogo, ki jo bo odigralo mladinsko gradilišče tudi pri dvigu okoliških mladinskih aktivov. Največje važnosti — poleg izgradnje nove tovarne — pa bo odigrala ta mladinska brigada s tem, da bo pripravila naš gradbeni industriji znatno število kvalificiranega kadra, ki nam ga tako silno primanjkuje.

Nova Savska stanovanjska delavska kolonija ob Šmartinski cesti

Nasza delavka

Ustanovitev otroških domov pri tovarnah je neodložljiva naloga

Petletni plan zahteva, da se bo število naših delavk povečalo. Zato bodo morale v proizvodnjo tudi matere. Da bi tem omogočili mirno delo, jih je treba vsaj nekoliko razbremeniti v težki skrbi za otroke in gospodinjstvo. Zato je že plenum Enotnih sindikatov Jugoslavije v preteklem letu odločil, da je:

»...v vprašanju zaščite otrok zaposlenih delavcev in delavk potrebno v bližini podjetij in delavnic zgraditi in organizirati otroške jasli, domove in zabavišča, v katerih bodo delavski otroci uživali potrebno nadzorstvo in v katerih bodo dnevno deležni vzgoje, ki jih bo v duhu nove dobe pripravljala za izvrševanje bodočih nalog, ki jih postavlja pred nas naš novi družbeni red.«

Plenum je tudi sporočil Izvršilnemu odboru, da naj s predstavniki naše ljudske oblasti prouči to vprašanje, da bo tako na to vprašanje mislilo več organov in bo organizacija domov za zaščito otrok lahko uspešnejša.

Ze tedaj je postala dolžnost vseh naših sindikalnih podružnic, da skupaj z upravami tovarn, ob sodelovanju zdravstvenih in prosvetnih odsekov pri ljudskih odborih in ob najbolj živem sodelovanju AFŽ organizacije pregledajo pri svojih tovarnah in podjetjih vse možnosti za ustanovitev takih domov v zaščito svojih otrok in ukrepanje za njih uresničenje vse potrebno. Ne moremo reči, da naši sindikati, naše delavke in žene niso v tem pogledu doslej prav nič storile, saj imamo v Sloveniji doslej 26 »domov igre in dela«, v katere zahajajo največ otroci v tovarni zaposlenih mater, četudi so od teh prav v okviru tovarn samo trije. Vendar bo delavnost v tej smeri morala postati še dosti večja. Tako s strani naših sindikalnih podružnic, delavk samih, žena in mater sploh, uprav, podjetij in ljudske oblasti.

Zato je tudi II. plenum Enotnih sindikatov Slovenije v 6. členu med drugim sporočil vsem sindikalnim podružnicam in njihovim članom in članicam, da je:

»...v vseh industrijskih središčih in obratih, kjer je že zaposleno, ali pa se predvideva zaposlitev večjega števila žena, je treba upoštevati ustanavljanje otroških jaslí ter domov igre in dela.«

Mnoge zaposlene matere še vedno nimajo prave predstave o teh ustanovah. Prav gotovo to ne vpliva ravno vzpodbujajoče na njihovo delavnost za ustanovitev teh domov. Predvsem jih moti zmotno znanje, da se mati, ki zaupa otroka takemu domu, več ali manj odpove svojemu otroku. Te matere prav gotovo ne vedo, da prebijejo otroci v teh zavetiščih, tako »otroških jaslí«, ki jih pri nas zaenkrat še sploh nimamo, kakor tudi v »domovih igre in dela« samo preko dne, ponoči, oziroma takoj, ko je mati dela prosta, pa more vzeti otroka domov.

Kako v Sovjetski zvezi skrb za mater in otroka

Od 1936. leta je uvedena v ZSSR podpora materam s številnimi otroki. Za te podpore je bilo od 1936. do 1943. leta izdanih nad sedem milijonov rubljev. Zda je ta pomoč občutno razširjena. Dočim so prej dajali podporo materam šele s sedmimi otroki, jo dajejo zdaj že po rojstvu tretjega otroka. Dočim so prej dajali to podporo v ZSSR nekaj sto tisoč materam, se je sedaj število žen, ki prejemajo to pomoč, močno povečalo. V zvezi z naraščanjem števila mater, ki dobivajo to podporo in v zvezi z večanjem same vsote, se naglo veča ustrezajoči kredit.

Določena je tudi državna pomoč ženam brez moža za vzdrževanje in

Prav tako delavske matere še ne ločijo dovolj, kaj so otroške jasli, kaj pa je »dom igre in dela«. »Otroške jasli« so namenjene otrokom od rojstva pa do treh let starosti. Zakaj v tej najnežnejši dobi je otrok potreben posebne nege, posebno v zdravstvenem pogledu. Zato tudi spadajo ta zavetišča pod posebno skrb Ministrstva za zdravstvo.

Drugače pa je s predšolskim otrokom, ki je dopolnil že tretje leto in pa tja do sedmega leta. S takim otrokom je v nekem pogledu že lažje, vsekakor pa je treba z njim postopati drugače kot z dojenčkom in otrokom do tretjega leta. Zato otroke v starosti od 3 do 7 let zbiramo v »domovih igre in dela«. V domu je za njih poskrbljeno za hrano in za vzgojo, primerni njihovi starosti. Ti domovi imajo lahko tudi posebne oddelke za šolske otroke, — če je namreč to potrebno. — V teh oddelkih posvečajo vzgojitelji največ pažnje izvenšolskemu učenju teh otrok. Zato predelujejo z njimi tudi v šoli vzeto učno snov in jo skupaj z njimi ponavljajo in poglobljajo.

Ustanovitev zadostnega števila takšnih domov za otroke zaposlenih mater je pri nas že danes zelo pereče. Potreba po takšnih domovih pa bo vsak dan večja in večja, saj bo z izvajanjem pelletnega plana število zaposlenih žena dnevno naraščalo, nikakor pa ne padalo.

Res je, da je ustanavljanje in organizacija vseh teh domov oziroma dnevnih zavetišč za otroke stvar vseh nas, da je to obče ljudska stvar. Toda zopet pa je res, da so te ustanove najbolj neposredno namenjene našim delavskim družinam, zaposlenim materam delavkam ženam materam in da bi bilo torej pričakovati, da prav vsi ti vložijo v delo za te domove največ dela in truda. Ne moremo sicer reči, da so naši sindikati povsem ravnodušni do teh ustanov, res pa je, da bi mogli za njihovo uresničenje storiti dosti več, kakor pa so doslej. Naj jih sklepi II. plenuma podžgo k temu delu!

Predvsem pa naj več skrbi ustanovitvi teh domov posvete naše delavke. Saj bodo ti domovi najprej in najbolj njim samim v korist in njihovim najdražjim — njihovim otrokom! Delavke bi morale biti pobudnice teh domov v vsaki tovarni, pri vsakem podjetju, kjer je zaposlenih večje število mater, ki jih v času, ko so zaposlene, tare skrb za otroke. Morale bi na potrebo teh domov opozoriti svoje sindikalne podružnice in te vodstvo tovarne, morali bi naši sindikati prilegniti v to delo odbore naše ljudske oblasti, predvsem pa žene iz bližnje okolice, ki lahko pri tem v marsičem pomagajo. Žene iz okolice lahko in morajo še celo v veliki meri pomagati tudi potem, ko je nekje dom že ustanovljen. In sicer s tem, da prevzemajo nad domovi patronate, ki skrbje, da so otroci v dnevnih zavetiščih deležni v resnici zdravega in srečnega življenja.

vzgojo otrok, ki se izdaja že od prvega otroka dalje. Če taka žena želi oddati otroka, ki ga je rodila, v kakšno dečjo ustanovo, je dečja ustanova dolžna sprejeti otroka v oskrbo in vzgojo popolnoma na račun države. Otrokova mati pa ima pravico vzeti otroka k sebi, kadar hoče.

Pomoč, ki se daje pri otrokovem rojstvu, je gotovo trikrat povečana. Povečan je za dva tedna porodniški dopust delavk in uslužbenk. Vodja ustanove ali podjetja je dolžan dati nosečim ženam odrejeni dopust in ga priključiti dopustu, določenem za nosečnost in porod. Prepoved, zaposljevati noseče žene z nadurnim delom, se razteza na dobo nosečnosti od četrtega meseca dalje.

Prepovedano je jemati na nočno delo žene, ki doje, in to več časa dojenja. Zgoraj omenjeno dodatno nakazovanje hrane za noseče žene in matere, ki doje, je povečano dvakrat. Razen tega so nosečim ženam in materam, ki doje, vodje podjetij dolžni izkazovati pomoč z dodatnim dodeljevanjem produktov iz pomožnega gospodarstva. Starši s številnimi otroki plačujejo za otroke v otroških vrtcih in jasli le polovico od običajne vsote.

V veliki meri se širi mreža vsakovrstnih ustanov za zaščito materinstva, kakor tudi dečjih ustanov. Naj zadostuje, če povem, da se bo po tem zakonskem aktu že leta 1945. število postelj v porodnišnicah dvignilo na 91.200, a za leto 1949 se predvideva, da se bo to število povečalo za 50.000 v mestih in za 30.000 v vaseh. Leta 1945 bodo v jaslih oskrbovali okrog milijon otrok, v otroških vrtcih ali domovih okoli tri milijone. Z zakonom je določena dolžnost, v dečje domove zajeti vse otroke, ki so potrebni take skrbi. Ustanavljajo se zmeraj bolj novi domovi za matere in otroke, posebno domovi za počitek nosečih žen in za oslabele matere, ki doje, dečje posvetovalnice in mlečne kuhinje, sobe za higieno žen pri podjetjih, ki je v njih zaposlenih mnogo žen in podobno. Močno se veča izdelovanje otroških oblek, obutve, predmetov, ki so potrebni za higieno otrok in drugega.

Odnos sovjetske države do materinstva, rojstva in vzgoje, upoštevanje in spoštovanje, ki ga izkazuje vlada ženi-materi, vse to se zlasti jasno odraža v tistem delu zakona, ki govori o določanju visokih znakov slave in herojstva za mater z mnogimi otroki: »Medalja materinstva«, odlikovanja »Materinska slava« in častnega naslova »Mati-heroj« z istočasnim izročanjem odlikovanja »Mati-heroj« in častne diplome Predsedstva Vrhovnega sovjeta ZSSR.

Da bodo tudi v otroških domovih presegli postavljeni plan

Ob zaključku pelletnega plana bi morala imeti Slovenija 201 dom igre in dela. Če pomislimo, da jih imamo zaenkrat šele 26, si moramo priznati, da nas čaka še veliko, odgovorno in težko delo. Če bomo hoteli plan samo doseči, kaj šele preseči! In vendar bi si morali, kakor vso pravo, tudi pri ustanavljanju domov za otroke prizadevati, da bi plan ne samo dosegli, marveč presegli.

Res je, da je skrb za ustanavljanje domov za otroke stvar vseh nas, da je to občeljudska stvar. Toda zopet pa je res, da je namen domov za otroke predvsem v tem, da bi z njimi razbremenili zaposlene žene. S tem bi pomagali najprej njim samim, delavskim družinam sploh in pa podjetjem, ki zaposlujejo žene. Komu so torej ti domovi bolj v korist, kakor pa delavskim materam, komu bolj, kot delavskim družinam, komu bolj kot podjetjem in tovarnam, ki v večjem številu zaposlujejo ženske delovno silo?

Ali pa je tudi skrb za te domove največja baš pri delavskih materah, pri delavcih in vodstvih tovarn?

Prav bi bilo, da bi lahko odgovorili z da, pa moramo na žalost priznati, da temu ni tako. Od 26 domov igre in dela, ki jih danes Slovenija premore, delata samo dva v sestavu tovarne. Res je sicer, da pri nas, kjer še nimamo okrog tovarn velikih delavskih naselij, v marsikaterem primeru ni toliko važno, da je dom za otroke osnovan prav pri tovarni, marveč je važno, da je tam, kjer ti otroci pač stanujejo in živijo. Toda zopet je res, da pa imamo v Sloveniji vendar še nič koliko tovarn in podjetij, ki bi jim bil dom za otroke krvavo potreben, pa ga nimajo. Imamo tovarne in podjetja, v katerih uresničenje doma ni neizvedljivo, toda enostavno ni nikogar, ki bi se za stvar zavel, ki bi se mu dom za otroke sploh zdela dovolj važna stvar.

Se bolj nerazveseljivo pa je, da za ustanavljanje domov premalo skrbje delavci sami, sindikati, ki so organizacija delavcev, predvsem pa delavke same. Samo za dom igre in dela pri tovarni avtomobilskih delov na Tezmem pri Mariboru moremo trditi, da je bil odprt na pobudo in ob stalnem požrtvovalnem delu tamkaj zaposlenih delavcev. Za vseh ostalih 25 domov bi ne mogli trditi, da so zrasli iz prizadevanj delavcev in delavk. Pobuda za njih je izšla bodisi iz vrst množičnih organizacij, predvsem AFŽ-ja ali pa od ljudske oblasti. Saj v tem ni nič slabega, toda vsekakor pa bi bilo prav, da bi delavci, predvsem pa delavke, moč in vpliv svojih sindikatov v večji meri porabile tudi za ustanavljanje domov za svoje otroke. Saj so sindikati vendar orožje v rokah delovnega ljudstva, zakaj bi ga ne porabili v korist svojih otrok? Se celo pa bi delavske matere, mo-

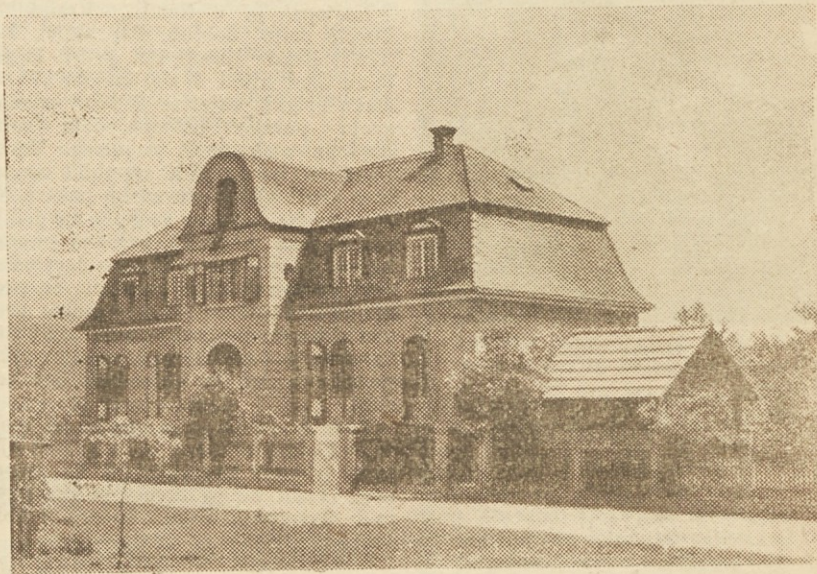
Kakšne težave je imelo delavstvo litijske predilnice z ustanovitvijo doma igre in dela

Nobena stvar ne uspe kar tako rekoč čez noč in brez truda in težav. Tudi dom igre in dela v litijski predilnici ni. Da, povest o tem, koliko težav je bilo treba premagati in koliko zaprek odstraniti, preden so v predilnici zaposlene matere končno le lahko pripeljale svoje otroke v dom, je precej dolga.

Ze preteklo leto je delavec Elrin Jože, predsednik sindikata litijske predilnice sprožil na masovnem se-

konca izpeljati. Brez dvoma je, da so bili pogoji dobri, saj je bil dom že urejen, treba je bilo le začeti delati. Toda kako boš začel, so se spraševale matere med seboj, ko pa ni nikogar, ki bi stopil na krnilo in začel ladjo voditi. Res je, da so imeli v Litiji dvojce otroških vrtnaric, ali kaj ko je silila ena iz Litije, druga si pa po težki operaciji še ni opomogla.

Potem pa je prišlo tudi v tovarni do velikih sprememb. Vsi so obrnili oči

Dom igre in dela v Litiji

stanku misel na dom igre in dela. V bivši direktoriji vili bi se dalo nekaj prostorov izprazniti, so menili in se ozirali proti vili.

In res je bilo tako. Lepi prostori so tam in dali bi se začasno uporabiti, dokler ne bodo zgradili novega doma. In nekega dne so se delavci in delavke domenili, da bodo delali 4 ure nadurnega dela in zaslužek žrtvovali za dom igre in dela. Na ta način so zbrali okoli 30.000 din. To je bil temeljni kamen, na katerem so začeli graditi. Potem so si ogledali prostore. Tedaj pa se je nekdo med njimi spomnil, da bi bilo lepo, če bi imeli otroci poleti bazen za kopanje, kjer bi se po mili volji lahko kopali in sončili, ne da bi se kateremu moglo kaj hudega pripetiti. In takoj so začeli kopati bazen. Seveda, ker jih je vodila misel na otroke, ki naj bi se čimprej nastanili v domu, niso litijski delavci dovolj premislili in preudarili, če se za kratek čas izplača zgraditi tako ogromen bazen ali ne. Vneto so kopali naprej in bazen tudi izgradili. Prostore so opremili s pohištvom nekdanjega otroškega vrta in 9. maja v letošnjem letu dom svečano odprli. Prve matere so začele prijavljati svoje otroke.

Tedaj pa se je zgodilo nekaj. Prišlo je skoraj čez noč kakor hudournik, ki v trenutku potemni nebo. Najprej so začele govorice tiho in neslišno, češ da nameravajo staršem vzeti otroke, jim jih odjuniti in jih na svojo roko vzgojiti. Tako je prišel nekega dne prestrašen oče k predsedniku sindikata in ga začel presunljivo prositi, naj mu vendar ne vzamejo otroka, češ da je to njegovo vse. Začuden ga je pogledal tovariš Jože: »Saj Vas ni nihče vprašal zanj, kar imejte ga doma, lepo Vas prosim.«

Vendar pa govorice niso ponehale. Dom so torej odprli, kaj bo pa zdaj? Videji je bilo, kakor da nimajo v Litiji nikogar, ki bi znal stvar do

od doma in z zanimanjem zasledovan, kaj se dogaja v tovarni. Trajalo je precej dolgo časa, da se je obzorje speč razčistilo in so vodilna mesta zasedli ljudje, ki tovarno še dancs upravljajo. Medtem pa so razen delavskih mater, skoraj vsi že pozabili na dom. Šel tedaj, ko so prostore, nimenjene za dom, porabili speč za pisarne, so se zavedli.

Potekla je zima, pomlad je silila v deželo in v Litiji so speč pričeli govoriti o domu igre in dela. Matere, ki so zgubile že vsako upanje, so mahale z rokami, češ, že vemo kako je s tem. Kaj nam pomaga govorjenje, ko pa se bo vse skupaj s tem tudi končalo. Kdo ve, če bi jih takrat lahko kdo prepričal, da bo dom čez nekaj časa začel resnično delati?

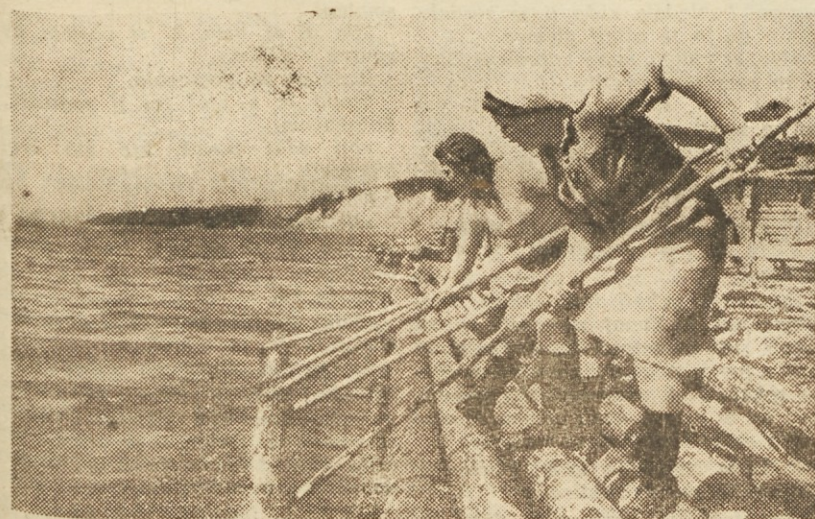
Tudi množične organizacije so se začele zanimati za dom, predvsem AFŽ. Ker so bili prostori, ki so jih prvotno določili za dom, zasedeni, so si začeli iskati drugo primerno stavbo. Kmalu se jim je posrečilo dobiti vili bivšega zdravnika v najem. V njej naseljenim strankam so oskrbeli druga stangvanja in se znova lotili dela za ustanovitev doma. Tovarna je takoj dala na razpolago potreben denar.

In potem so dom svečano odprli. Tu pot pa ni ostalo samo pri tem, ampak so začeli tudi z delom. Otroški vrtnarici tovarišici Pija in Bečka sta se lotili dela z neizrekljivo ljubeznijo in požrtvovalnostjo in njihovi vztrajnosti in borba je končno uspelo, da je dom začel resnično delati. Zakaj zaupanja mater ni bilo lahko ponovno pridobiti. Pripeljale so sicer otroke, pa so se speč pojavile govorice: otroci so v domu lačni, pretepajo jih in zapirajo v klet. Matere so prestrašene hodile v dom, da bi se same prepričale o tem. Pomirjene so odhajale domov. Črno nezaupanje se je počasi razkadilo. Čas, ki so ga prebili otroci v domu, je storil svoje.

rale vedeti, da so domovi za naše otroke vendar predvsem domovi za zaposlene, predvsem za delavske matere. Da je njih namen predvsem razbremeniti delavske matere, tako težki skrbi za otroke, kakor tudi izdatkov zanj. Saj vidimo vendar iz vseh primerov do sedaj, da je vzdrževalnina za otroke v domu naravnost nerazumljivo majhna in bi za ta denar noben otrok v domači oskrbi ne mogel uživati niti brez primere slabše nege in vzgoje. Kdo naj si torej bolj prizadeva, da bi bilo v planu predvideno število domov vsaj doseženo, če že ne preseženo, kakor pa prav naše delavske matere?

In zakaj je bila doslej njihova skrb za te domove premajhna? V veliki meri gotovo zato, ker še v premajhni meri poznajo koristi, ki jih domovi za otroke nudijo delavskim materam samim in njihovim otrokom. Marsikaj pa tudi zato, ker so naše delavske matere in sploh delavke še vse premalo resnični člani sindikatov, marveč so v njih v prenekatem primeru včlanjene le za število. Kako razumljivo, da take delavke ne poznajo v zadostni meri niti pomena in namena domov za otroke, ne poznajo pa tudi ne povi, kako uresničiti dom, niti se ne zavedajo pravice in dolžnosti, da bi s svetli in s primerno besedo v sindikalnih podprle in krepile koristi svojih otrok, samih sebe in delovnega ljudstva sploh. Zato moramo predvsem poživiti sodelovanje naših delavk v sindikatih! Kadar bodo naše delavke

v resnici sindikalne aktivistke, se bodo zavedle vseh svojih pravic in dolžnosti in jih bodo tudi znale uporabljati. Tudi v zaščito delavske žene in matere in pa njenih otrok. Tedaj bodo znale na sindikalnem sestanku prikazati, kako so njihovi otroci potrebni drugačne vzgoje, kakor pa jo jim more dati doslej bodisi ulica ali v najboljšem slučaju sosed ali kakšna sorodnica, kako so potrebni vzgoje in nege v domu. Znale bodo v svojem sindikatu stvarno pokreniti delo za uresničenje doma pri tovarni, v katerih so zaposlene, znale bodo polom sindikata prepričati vodstvo podjetja, da bo dalo to za dom potrebno denarno in moralno pomoč, znale bodo v delo za uresničenje doma prilegniti vse, ki bi pri njem mogli pomagati. Kadar bomo imeli take delavke včlanjene v naših sindikatih, nam brez dvoma ne bo treba več tarnati, da število naših domov le počasi raste, da zmorejo naši domovi sprejemati le malenkostno število litijskih otrok, ki bi bili doma v resnici potrebni. Tedaj bo brez dvoma naš plan tudi pri domovih presežen! In, bodimo prepričani, da to ne bo brez posledic za našo produkcijo, za naš industrijski in gospodarski plan. Zakaj mati delavke, razbremenjena morečih dnevnih skrbi in tegob za otrokovo varnost in vzgojo, bo delala brez primere drugače, kakor pa dela tista, ki jo vsako minuto, vsako sekundo tare skrb za otroka.

Sovjetske splavalce

Kultura in prosveta

Hristo Botev

Hristo Botev, največji bolgarski pesnik-revolucionar, se je rodil 25. XII. 1848 in je padel v osvobodilnem boju proti Turkom 20. V. 1876. Tu objavljeno pesem je pesnik posvetil smrti velikemu bolgarskemu revolucionarju Vasilu Levskemu. — Levski je bil rojen leta 1837 in je sodeloval v vseh bojih proti Turkom na Balkanu. V Dobrudži je ustanovil revolucionarni komitet in leta 1867 je sodeloval pri organizaciji bolgarske legije v Beogradu. Bil je član revolucionarnega kongresa v Bukarešti. Leta 1872 so ga Turki obsodili na smrt. Levski se je v temnici v Sofiji zatekel v glavo v zid, toda Turki so ga na pol mrtvega odvlekli na morišče in ga obesili. L. 1895 so mu v Sofiji postavili spomenik.

Hristo Botev

Obešanje Vasila Levskega

O mati moja, domovina mila, zakaj otožno, pretresljivo plakaš? In ti, gavrán, prekleta črna ptica, na grob čigav takó grozotno krakaš?

Oh, znám, jaz znám — zato ti plakaš, mati, ker črna sužnja si v breznačni noči, zato, ker zdaj tvoj sveti glas je, mati, v puščavi glas vpijoči brez pomoči.

Le plakaj! Blizu mesta, kraj Sofije vešala črna, videl sem, štrlijo, in tam, Bolgarija, tvoj sin edinec visi na njih obešen s strašno silo.

Gavrán grozotno kraka in zlovešče, zavijajo na polju psi, volkovi, in starci k bogu molijo goreče, žené se jočejo, vrešče otroci.

Zlohotno svojo pesem zima poje, viharji trne nosijo čez trate, in hlad in mráz in plač brez vsake nade

navéjajo, srce, tegobo vate.

Prevedel Igo Gruden
(Ponatis iz »Novega sveta«)

Moški pevski zbor pri KSS v Ljubljani je gostoval na mladinski progi

V dneh od 10. do 19. julija je gostoval na mladinski progi pevski zbor KSS s svojim izbranim programom partizanskih in narodnih pesmi. Zbor je vodil tov. France Marolt. Obiskal je V. in VI. sekcijo in priredil 13 pesniških nastopov.

Nastopal je v Nemili, Vranduku, Topčič polju, Zebčah, Papratnici, Zebčah, Begov Hanu. Pel je 51 brigad, med njimi 6 slovenskim. V sestavi brigad, katerim je zbor prirejal svoje pevske nastope, dela mladina iz vseh naših republik. Mnogi mladinci iz bratskih republik so tokrat prvič slišali slovensko pesem. Na splošno je mladina najbolj navdušila partizanska in vesela narodna pesem, katere je najbolj v skladu z veseljem razpoloženjem in ritmom dela na progi. Na dveh sektorjih je mladina prosila zbor, da jim pošlje notni material za koroške narodne in partizanske pesmi, da se jih bodo tudi oni naučili.

Zbor je bil na progi sprejet od vseh brigad silno pristréno in je užival njihovo iskreno gostoljubnost in pozornost. Vrnil se je domov s pozdravi vseh slovenskih brigad, katere je obiskal.

O kulturno-prosvetnem delu podružnice »Inteksa« v Kranju

Kulturno prosvetna ekipa naše tovarne je v preteklem mesecu obiskala počitniški dom v Gozd-Martuljku, kjer je priredila kratek spored, ki je bil odraz tega, kar pač zmoro delovno ljudstvo, ki vsa leta do svobode ni imelo možnosti do kulturnega napredka v pravem smislu. V sporedu smo prikazali z govorom, pesmimi in recitacijami ter sodelovanjem orkestra zatiranje delavskega razreda v stari Jugoslaviji, fašistično okupacijo, pričetek nar. osvobodilne borbe in na koncu obnovo države ter pomen petletnega plana. Naše gostovanje v Gozd-Martuljku je bilo dokaz enotnosti sindikatov in znak povezave bratstva in edinstva vseh narodov Jugoslavije. V juliju smo tudi razstavili naše knjige. V naši knjižnici imamo 420 najnovejših političnih in strokovnih knjig. Vsakemu delavcu je dana možnost, da se samoiniciativno politično in strokovno gradi. Za ideološko vzgojo delavstva nudi upravni odbor sindikata in uprava podjetja vsa pomoč s knjigami ter predavanji po tetajih in študijskih krožkih.

Z. I

Teden sindikalnih prireditvev v Mariboru

V Mariboru se pripravljajo za zadnje dni v mesecu avgustu t. l. teden prireditvev, ki naj prikažejo voljo in napore delovnega ljudstva za izvršitev petletnega plana, teden prireditvev, ki naj prikažejo kulturno-prosvetno in fizikalno življenje delovnega ljudstva.

V prireditvah bomo dali posebnega poudarka elektrifikaciji industrije in vasi, ter razvoju tekstilne industrije v petletnem gospodarskem načrtu.

Vabimo vse delovne kolektivne električnih podjetij in tekstilnih tovarnov v Sloveniji, da se povežejo z nami ter na prireditvah sodelujejo. Isto tako vabimo vse ostale organizacije, da v prireditvah našega festivala sodelujejo.

Prijave je pošiljati na Krajevni sindikalni svet Maribor, Prešernova ulica 1/II — kulturno-prosvetni oddelček.

Koncertna kronika sindikalnih pevskih zborov in orkestrov za mesec junij

1. VI. Koncert moškega zbora KSS-a iz Ljubljane v Črnomlju.
7. VI. Pevski zbor pekovski pomočnikov je slavil 50letnico obstoja v Mariboru. Sodelovali so še zbori Grafika, Enotnost, Sind. pevski zbor NTT in »Angel Besednjak«.
9. VI. Medsindikalni pevski zbor iz Ptuj v Ljubljani.
19. VI. Sindikalni orkester je priredil koncert v celjski bolnišnici.
28. VI. Koncert pevskega zbora grafične mladine v Trzinu.

Nove knjige

Nova knjiga »Rada«

Sindikalno založniško podjetje »Rad« je izdalo knjigo: »Petletni plan in kulturno-prosvetni zadaci sindikata«.

Knjiga vsebuje referate inž. Pavičevića, vodje kulturno-prosvetnega oddelka Glavnega odbora Enotnih sindikatov in Ivo Kukoča ter z oblikami zborovanja kulturno-prosvetnih referentov v Beogradu 25.—26. maja t. l.

Na podlagi dosedanjih izkušenj in nalog v zvezi z izvedbo petletnega plana nam knjiga tolmači, kako delovne množice nazorno seznanimo s planom ter obenem propagiramo dnevno izpolnjevanje in preseganje planskih nalog. Knjiga se podrobno bavi z nalogami tiska ter z oblikami agitacije in propagande v sindikalnih organizacijah ter z ostalimi v zvezi s kulturno-prosvetnim delom. Poleg navedenega so v knjigi tudi navodila, kako organiziramo kulturno-prosvetno delo v podjetjih ter v kulturno-prosvetnih oddelkih v zvezi z izvedbo petletnega plana.

To je prva tovrstna knjiga na našem knjižnem trgu, obsega 86 strani in stane 6 din. Naroča se pri Založbi podjetja »Rad« Beograd, Skadarska ulica 61. Založniško podjetje »Delavska enotnost« bo izdalo to knjigo v slovenskem prevodu.

Vsem naročnikom »Delavske enotnosti!«

VSEM NJENIM POVERJENIKOM! VSEM PODRUŽNICAM!

Potrebe novega časa, zlasti pa velike naloge v zvezi z uresničevanjem plana, zahtevajo vedno več agitacijskega gradiva, da bomo plan laže spoznali, razumeli in ga vzljubili kot vseljudsko borbo za lepše in boljše življenje. »Delavska enotnost« mora postati v borbi za plan tista vsesplošna vez, ki bo vezala delovne kolektive vseh tovarnov, rudnikov in ustanov v mogočno armado borcev dela za plan in tako borcev za osvajanje poti v socialističen red.

Zato smo prilogo »Socialno zakonodajo« kot samostojno prilogo ukinili, namesto te pa bomo s prihodnjo številko začeli izdajati posebno, splošno prilogo, ki bo poleg zakonodaje priobčevala tudi ideološko, strokovno, kulturno-prosvetno in politično gradivo v okviru sindikalnega gibanja. Priloga bo obsegala 16 malih strani, včasih pa tudi več ter bo nudila zlasti za študijske krožke izbor najaktualnejših tez in vprašanj.

Ker bomo primorani zaradi obilice neodložljivega agitacijskega gradiva od časa do časa obseg lista povečati, bodo s tem tudi stroški narasli. Ker pa smo uvideli, da je sistem obračunavanja od strani podružnic zaradi neenotne cene lista (ena številka je stala do sedaj 2 din, druga 3 din) silno neurejeno in tudi komplicirano, in ker je nujno potrebno, da tak sistem ukine, na drugi strani pa z malenkostno podražitvijo lista omogočimo izhajati od časa do časa v povečanem obsegu, bo cena listu od 1. avgusta dalje 3 din za vsako številko ne glede na njegov obseg, mesečna naročnina pa od tega termina dalje 12 din. Povišek na naročnini je v primeri z obogatitvijo lista na novi prilogi tako majhen, da bodo naročniki in poverjeniki brez prepričevanja uvideli upravičenost tega.

Zaradi netočnega in brezbržnega obračunavanja naročnine, je uprava »Delavske enotnosti« primorana uvesti nov način obračunavanja naročnine in sicer takole:

1. Naročnina se pobira vedno za 1 mesec naprej, da uprava lahko določa naklado. Le na ta način bomo dosegli smotrnost naklade in s tem prihranek na papirju.

2. Vse podružnice morajo do konca tega meseca pismeno (ne po telefonu) sporočiti upravi točno število naročnikov in potem vsak mesec sproti poročati o spremembi številčnega stanja naročnikov. Zaradi malomarnosti mnogih podružnic, ki ne javijo sprememb, pošilja uprava mnogim podružnicam preveč ali pa premalo izvodov.

3. Mnoge podružnice nam dolgujejo naročnino še za leto 1946. Tako obračunavanje je brezvestno in povzroča upravi ogromno nepotrebne dela, zmedo in pa, kar je najhuje, tudi ogromno škodo. Ravnajte tako, kakor je n. pr. predlagala trboveljska podružnica rudarjev. Ko pobira blagajnik članarino, naj pobere naročnino za 1 mesec naprej. S tem pa seveda ni rečeno, da mora biti vsak član sindikata tudi naročnik na »Delavske enotnosti«. To je stvar zavednosti in kulturnosti dotičnega člana! Blagajnik pa, ki zbira naročnino, ali poverjenik, ki opravlja ta posel, si lahko pridrži od pobrane naročnine 3 % kot nagrado.

Le vestno in natančno obračunavanje bo omogočilo tudi redno poslovanje uprave in ekspedita.

VSEM PODRUŽNICAM! Hrvaški in srbski delavci so pokazali napram svojem tisku mnogo več razumevanja kot do sedaj slovenski delavci. Napram hrvaškimi naročnikom smo mi za 30 % zadaj! S primerno in prepričevalno agitacijo za list dvignite v svoji podružnici število naročnikov. Napovejte tekmovalno z drugimi podružnicami za dvig naročnikov! Zadažite si obveze, da boste dvignili število naročnikov za toliko in toliko odstotkov.

Od 1. avgusta dalje znaša

mesečna naročnina	12 din
četrtletna	36 din
polletna	72 din
letna	144 din

Vsaka številka 3 din.

Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva 22/II, telefon 45-38.

Uprava: Istotam, I, nadstropje, telefon 20-42.

Št. ček. nakaznice: 60-7005-012.

Veselina Genovska:

MATI

Rada je priprla vrata in se spustila po stezi proti domu. Še vedno ji je bilo pred očmi kisló lice vaškega župana, v ušesih pa so ji šumele besede iz njegovih brezzobih ust:

»Dva sinova! Le pripravi se na obračun, stara coprnica!«

Stopala je s trdnimi koraki, stisnila je zobe in si mislila: »Jaz sem se že pripravila na obračun, ti se pa nisi, surovina. Bomo videli, kako bo s plačili!«

Odprla je vrata v kuhinjo. V njej je bilo mračno in hladno. Že tri mesece okence ni bilo razsvetljeno. Partizanski rodbinam niso dajali olja. Tudi opankov ne. Ničesar jim niso dajali.

Pred dvema dnevoma je prišel redar s občine:

»Jaz jim že posvetim!« je zapretil. »Tako jim posvetim, da me ne bodo nikoli pozabili!«

Dva dni je Rada nenehno razmišljala o tej njegovi grožnji. Ali jim misli zažgati koče. Te koče, ki so jih zgradili njihovi predniki? Koče, v katerih se je rodilo toliko otrok? Koče, ki so zrasle iz pepela srednjegorske vstaje. V temi je pritisnila do postelje in zlezla pod odejo.

Danes je obiskala sosedo, mlado snaho z detetom v plenicih, ki živi v koči sama s svakinjo. Tudi njen mož je v gošči.

Rada jo je obiskala, da bi ji dala dobro besedo, jo ohrabrila. Naj nič ne mara, če ne more z drugim zaplesati kola... Fantje se bodo vrnili, in takrat bodo zaplesali drugačeno kolo, bolj veselo in večje. O, saj se povrnejo...

Ni mogla zaspati. Kakor da je gledala svoja sinova. Dva siromaka, ki sta bila tako željna znanja... Pozimi v šoli, poleti z njo na njivah, v logih in v šumih...

Starejši je odšel pred dvema leti, nato mu je sledil še mlajši. Pa se ni čutila samo. Zdelo se ji je, da sta še vedno pri njej. In zato je podvojila svoje delo. Hotela jima je ohraniti imetje in dom, da ju bo mogla kje sprejeti, takrat ko se vrneta, ter z njima sorodnike in sosedo, ki ju bodo prišli pozdraviti in se z njimi poveselit.

Nekje daleč, na klanecu je počila puška. Rada se je oprla na laket in prisluhnila. Tišina. Samo na gornjem delu vasi so lajali psi. Roka, na katero se je opirala, ji je podrhtevala, oči so ji boljčale v temno okence, napeto je poslušala.

Nekje daleč konjski peket.

Kakor da se zemlja trese in prenaša peketanje kopit.

Rada je strgala odejo s sebe in planila.

»Gredo!«

Skočila je k oknu. Še vsa v spanju se sprva ni zavedela, kdo naj bi bil. Se vračajo fantje ali prihaja kdo drug...

Domachi krvoloki?

Prijela se je za železne križe na

oknu ter prisluškovala peketanju konjskih kopit, ki se je bližalo.

Zdaj so že lajali psi sredi vasi. Čuli so se moški glasovi. Zopet je ustrelilo iz puške. Kakor, da so neki svatje in da nekdo strelja od veselja.

Hrup se bliža. Bliže in bliže. Rada se je še krepkeje oprijela železnih križev.

Nekdo je udaril po vratih.

»Pridi ven, stara coprnica! Ven! Prinesli smo ti nekaj petroleja, da si boš svetila.«

Nekje se je začul ženski jok. Radi je bilo, kakor da so ji zasadili nož v grlo.

»Snaha,« je zašepetala in stopila k vratom, »snaha!«

Trije so stali na dvorišču — župan in dva stražnika. Eden izmed obeh je visoko držal gorečo plamenico.

»Tako, tako,« je rekel župan, »najprej posvetimo tebi.«

»Kaj pa hočeš, prekleti pes? Zakaj joče snaha?«

Stopila je k zunanjim vratom, toda zgrabila sta jo dve močni, moški roki. Poskušala je, da bi se jim iztrgala, a ni mogla. Že so ji zvezali roke, začutila je mrzlo železo in se spomnila, da je imel takšno okovje na rokah njen starejši sin, ki so ga ubili pred štirimi leti. Zaman se je takrat trudila, da bi ga jim iztrgala in s svojimi slabotnimi rokami osvobodila.

Tedaj se je plamenica približala prepereli strehi, ki jo je plamen pohlepno obžigal.

»Da bi nikoli več ne videli svojih domov, prekleti psi! Da bi izgubili

svoje domove in svoje otroke! Včasih so nam domove zažigali turški krvoloki, zdaj pa to delate vi!«

Nekdo ji je zamašil usta.

Snaha je nenehno vreščala z visokim glasom. Ni mogla pozabiti svoje kočice, ki jo je gradila leto dni. Tudi dete je vekalo.

Nenadoma se je zasvetilo v mračno noč. Grozotna rdečkasta svetloba je planila proti nebu in se žarila v oknih sosednjih hiš. Psi so zavijali in zvezde so utonile v visokih hlatajočih plamenih.

Rada je stala sredi dvorišča in gledala, kako ogenj golta streho. Napela je vse sile, da bi raztrgala verige. Pobeljala jo je jeza, kakor da jo je ošinil plamen.

»No, si videla, stara coprnica? Glej, kako sem ti posvetil.«

»Les gori, surovina, les gori, vse pa ne zgori v ognju.«

»Tudi ljudi bomo sežigali. Še tebe. Zdaj te pa še potrebujemo. Moramo te še nekaj vprašati.«

Plameni so segali višje in višje. Višje od joka ženske in vreščanja deteta.

Župan je pahnil Rado skozi dvorišča vrata. Zunaj na cesti so se zbrali starci, matere, žene, bratje in sestre partizanov. Vsi so imeli verige na rokah. Tudi snaha je bila v verigah, da ni mogla nositi otroka. Nosila ga je mala svakinja.

Rada je stopila k njim, visoko je dvignila glavo in zaklicala:

»Ne jokajte! Saj pride dan, ko bomo imeli nove hiše. Vsi naši se vrnejo, da nam zgrade nove domove!«

Nekdo jo je udaril po hrbtu.

»Da vrnejo se, prav gotovo pridejo — o — o.«

V temni noči so šli po klanecu z okovi na rokah. Gnala jih je straža na konjih, kakor Turki so tu gonili zasluženo ljudstvo.

Jutro so pričakali v kleti okrajnega načelstva. Debeli kamniti zidovi so bili vlažni in hladni. Snaha je stala naslonjena na zid z odkrito dojko, mala svakinja je dvignila k njenim prsim lačno dete.

Na kamnitih stopnicah so se začeli koraki. Vstopil je načelnik ter s pogledom ošinil jetnike. Pogled mu je obstal na Radi. Lokavo se je nasmehnil.

»Da, ti si tista, ki si poslala dva sinova v goščo.«

Rada ga ni pogledala.

Stopil je k njej ter ji zagrozil s korobačem.

»Mi zdaj poveš, kje sta tvoja lepota?«

Molčala je.

»Ne glej me kakor tele. Kmalu ti bo žal, da si ju kdaj imela. Povej, kje sta?«

»Kdaj sta bila zadnjikrat doma? — Načelnik jo je udaril.

Še trenila ni. Samo robec ji je zadržal z osivelih las na ramenih.

Nov udarec jo je izzval, da je spregovorila. Dvignila je osivelo odkrito glavo, visoko je dvignila okovane roke in zakričala:

»In če bi imela še dva sinova, bi ju tudi poslala v goščo!«

(iz bolgarščine)

Kako so albanski udarniki doživljali našo domovino

Pred dnevi se je kot gost naših sindikatov mudila v Sloveniji skupina albanskih udarnikov. V našo domovino je prišlo na povabilo Društva za kulturno sodelovanje z Albanijo, in sicer 14 udarnikov in 3 udarnice, ki sta jih spremljala član Glavnega odbora Enotnih sindikatov Albanije Vasil Naeuči in tajnik Društva za kulturno sodelovanje Andrej Jakopin.

V naši ožji domovini Sloveniji so si gostje ogledali v Ljubljani graditev »Litostroja«, v Kranju Tovarno tiskalnega blaga, na Jesenicah železarno, v Ilirski Bistrici tovarno lesovinskih plošč, poleg tega pa so obiskali Bled, delavski počitniški dom Gozd-Martuljek in Postojnsko jamo. Povsod so jih naše delovne množice navdušeno in prisrčno pozdravljale s cvetjem, pesmijo, z navdušenim vzklíkanjem, s skromnimi darili in bratsko tovariško topló besedo.

Albanski udarniki so z velikanskim zanimanjem opazovali naše življenje.

za čim večjo produkcijo in ljudje med seboj tekmujejo.

Po osvoboditvi so bile v Albaniji odprte mnoge šole kot gimnazije, tehnične in učiteljske šole, osnovana je bila tudi višja pedagoška šola, ki predstavlja neko predhodnico univerze. V pogledu osnovnega šolstva, pa so napravili toliko, da je sedaj tudi v najbolj oddaljenih krajih že šola. Za borbo iz osvobodilnega boja so osnovani posebni tečaji tako, da morejo nadoknaditi izgubljeno. Nepismenost so zmanjšali že za 50%.

O patriotizmu albanskih ljudi

Govoreč o albanskih ljudeh je tovariš ponosno dejal: »Pri nas ljudje, kakor pri vas, ljubijo svojo domovino in so pripravljeni vse žrtvovati za njo — lepšo in boljše bodočnost. Rad bi vam povedal samo ta-le primer. »Pred nedavnim so hoteli trije izdajalec al-

sreča. Če smo takrat od koga pričakovali pomoči, smo jo pričakovali od narodov Jugoslavije, ker te narode, njihovo človečanstvo, pravo prijateljstvo poznamo že iz časa narodno-osvobodilne borbe. Vedite, da je velikanska pomoč Jugoslavije globoko ganila naše množice, ki so v tistih najtežjih dneh ponovno doživljale v svojih sreih visoko zmago našega resničnega prijateljstva.

Pred odhodom so gostje poklonili delavcem, sindikatu in upravi tovarne slike najboljšega sina Albanije Envera Hodže. Tajnik Društva za kulturno sodelovanje je dejal: »Mi odhajamo z najboljšimi vtisi in vedite, da bomo povedali vsem delavcem in vsemu albanskemu ljudstvu, kako velike simpatije gojite vi do nas in sporočili jim bomo vse naše velike izkušnje, ki smo jih dobili pri vas.«

Nepopisno so se albanski gostje povsod razveselili svojih rojakov, ki se v naših tovarnah pričujejo strokovnemu delu, tako da bodo sposobni v lastni domovini nadalje razvijati industrijo in jo tudi obvladovati.

Tudi na Jesenicah so po obisku po-

edinih objektov imeli pomenek z delavci v rdečem kotičku, zvečer pa jih je v klubskih prostorih jeseniških kovinarjev pozdravil z nekaj pesmimi tamošnji pevski zbor.

V razgovoru z jeseniškimi kovinarji je eden izmed udarnikov ponosno dejal: »Za nas je predvsem Partija. Zato smo našli pot do vseh poštenih sre, zato smo še sposobni tudi trajno boriti za našo boljšo bodočnost.«

Albanski narod globoko ljubi Jugoslavijo in maršala Tita

Z velikim veseljem so albanski udarniki občudovali Bled, krasote Postojnske jame in Gozd-Martuljek. »Povedali bomo doma,« so dejali v počitniškem domu, »kako srečni ste delavci v Jugoslaviji, ki že uživaste tiste dobrine, o katerih v kapitalističnih državah lahko le sanjate.«

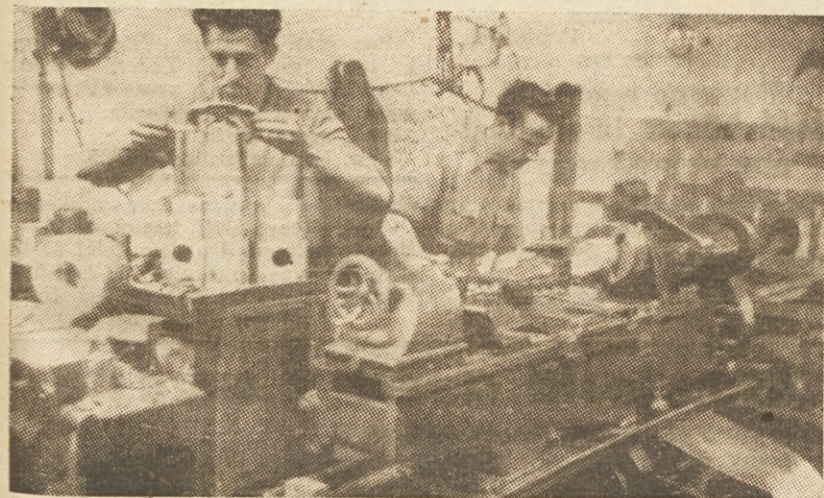
Ob odhodu iz Slovenije so izrazili gostje željo, da bi še in še radi prišli med nas, sploh, da bi bili čisto med nami in obljubili so, da bodo ponesli domov vse tisto, kar jim je v svojem ustvarjalnem elanu in vztrajni ustrajnosti pokazala naša domovina. »Bodite prepričani,« je dejala udarnica Afrodita Pano, »da bomo vsem albanskim ljudem povedali, kako veličastna je naša domovina in kako srečni so ljudje, ki živijo v njej.«

Sindikalni fizikturni referenti morajo odstranjevati nepravilnosti v fizikturni

Zelo pogostoma slišimo, da se dogajajo pri nekaterih tekmovanjih razne nepravilnosti. Na potek tekmovanja in njegov končni rezultat gledajo v nekaterih krajih pristransko. Zaradi takega gledanja posameznikov se leti čutijo oškodovane. Nočemo s tem reči, da se tu ali tam res niso naredile nekatere nepravilnosti, ki so zaradi pristranskega gledanja nekaterih fizikturnikov pokretu mnogo več škodovali kot pa koristile. To velja predvsem za naš nogomet. Tu imamo še vedno ljudi, pa naj si bo to med gledalci, igralci in nekatere funkcionarje, ki ne morejo poteku tekmovanja slediti nepristransko in dati priznanje boljšemu, temveč gledajo na vse to ozko. Zaradi takega gledanja je med nekaterimi fizikturnimi društvi prišlo do izraza klubštvo ali celo do medsebojnega sovražnega pokreta. Zaradi takih nepravilnosti je predvsem naš nogomet zdrknul na tisto stopnjo, ki ni v skladu z našo fizikturno tradicijo, predvsem pa z našo družbeno ureditvijo.

V vseh sindikalnih forumih imamo po sklepih IV. plenuma ESJ referenta za fizikturno in šport. Poleg vseh nalog, ki jo imajo sindikalni fizikturni referenti, je tudi ta, da odstranjujejo vse take nepravilnosti.

Kaj smo naredili sindikalni fizikturni referenti za odstranitev vseh teh nepravilnosti? Ničesar! Nekateri sindikalni fizikturni referenti se za te probleme sploh ne zanimajo, kljub temu da spada to v njihov delokrog dela. Oni so sindikalni fizikturni referenti samo na papirju. Drugi, ki se za fizikturno zanimajo, ne zaradi tega, kjer je to njihova dolžnost kot sindikalnih fizikturnih referentov, temveč za to, ker so fizikturniki, so take nepravilnosti gledali in stali ob strani.

Albanski udarniki

Obiskovali so tovarne s tako ljubeznijo in občudovanjem, ki ga pokaže samo človek, ki visoko ceni ustvarjalne napore svojega sočloveka. Tako je ves navdušen ob pogledu na prve obrise Litostroja vzklíknal Aleko Leku, avtomehaničar in novator iz Drača, dvakrat odlikovan z redom dela, ki se je zanimal za vsako najmanjšo podrobnost: »Jaz bi želel priti v Jugoslavijo spet čez pet let, da bi videl dograjevanja vsa ta grandiozna dela, katerih se lotevajo lahko samo tako svobodni ljudje, kakor ste delavci v Jugoslaviji in da bi se z vami poveselil zmage vaših poštvalnih naporov.«

Ob pogledu na silne objekte tovarne in na zdrave ogorele nasmejane skupine delavcev, pa se je udarnici Goni Gječi, ki dela v Skaderski tobačni tovarni, iztrgal vesel in sproščen vzklík: »Živel Titó!« S toliko ljubeznijo so sposobni vzklíkati imena našega Tita samo oni, ki poznajo krvave napore za svobodo delavnih množic, samo oni, ki se trudijo in z nami skupno vselej velikih dni. Albanski gostje so to vsak hip znova dokazovali, z navdušenim, iz sreča prihajajočim vzklíkanjem Titu, Enveru in našemu skupnemu bratstvu.

Albanske udarnice občudujejo naše žene-delavke

»Veseli me,« je dejala, ogledujoč si tkalke v Tovarni tiskanega blaga v Kranju Goni Gječi, »da dela pri vas v tovarnah že toliko žena. To je tista pravica, o kateri je poštena žena že dolgo sanjala.« V Tovarni tiskanega blaga so delavci svoje sobojevnike za socializem iz Albanije prisrčno sprejeli. Vse nasmejane in z izrazom prsrčne radosti, so jim prišle nasproti mlade udarnice in z roko v roki so peljale goste po tovarni.

Po ogledu tovarne, ki je trajal skoraj ves dopoldne in kjer so gostje skušali dobiti čim več izkušenj za delo v svoji ožji domovini in med katerimi se je najbolj zanimala tovarna Roza Hila, ki je udarnica v tekstilni tovarni v Skadru, se je v obratnih prostorih razvil živahen, prisrčen pomenek med gosti in med domačimi delavci. Ob tej priliki je mladina sporočila albanskim udarnikom, da je v počastitev njihovega obiska sprejela obvezo, da dvigne na ta srečen dan proizvodnjo v tovarni za 5%.

O enoletnem albanskem gospodarskem planu

V prijetnem pomenku so izmenjali telo vrsto misli o tem, kako se je moglo uspešneje boriti pri organizaciji dela za izvedbo gospodarskega plana.

V Albaniji imajo sedaj enoletni plan. Ljudska oblast si prizadeva, da spremeni zaostalo, izropano deželo v bogato domovino svojih ljudi. Odpirajo se rudniki, bakra, asfalta, nafte, železa in razvija industrija, vzpredno s tem pa se pospešuje selev industrijskih rastlin. Ne samo v tovarnah, tudi po vaseh se v Albaniji zvesto bore.

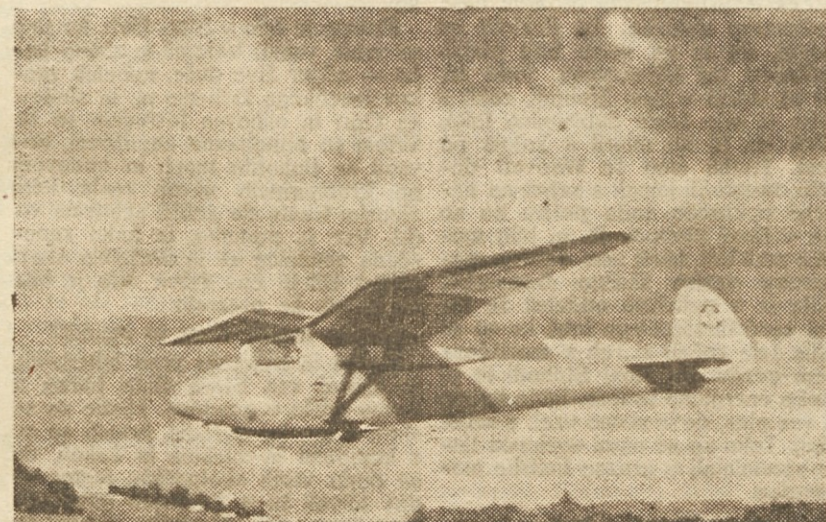
banke domovine pobegniti v tujino in so v ta namen ukradli neki brodič. S seboj pa so vzeli tudi mornarja Spira Koto, ki je služil v armadi. Čim je tovariš Spiro zaslutil, kakšen je namen izdajalcev, je začutil v sebi domovinsko dolžnost, da reši ta brod. Pobli je izdajalec in kljub temu, da ni bil niti več upravljavec z brodičem, se je srede morja vrnil v domovino.

»To je lik našega človeka,« je dejal nadalje tov. Nakuči in ves albanski narod je ponosen na to, kar je napravil Spiro. Zato je bil Spiro proglašen za našega narodnega heroja. Ta primer pa kaže, v kako visokem heroizmu in brezmejnem patriotizmu vzgaja Partija ljudi.

Med nami in vami ni več pregraj

Govoreč o prijateljstvu med narodi Jugoslavije in albanskim narodom je eden izmed udarnikov dejal: »Nas meje ne ločijo, ampak nas družijo, nam pomenijo bratsko vez med dvema, za enake visoke ideale borečima se narodoma. Zato je vsaka stvar, ki jo doživi FLRJ tudi stvar albanskega naroda in prepričani smo, da je to tudi obratno. Naj bo primer samo ob priliki poplave, ko nas je zadela ne-

I. zvezni zlet jadralcev

Visoko nad Cerkljami ob letalskem mitingu

Zvezni odbor za športno letalstvo Komitaja »Tehnika in šport« za Jugoslavijo prireja v dneh od 27. julija do 8. avgusta v Cerkljah pri Brežicah I. Zvezni zlet jadralcev, ki bo doslej največja prireditelj pri nas. Prireditveni odbor je povabil k sodelovanju tudi jadralce bratskih sosednih držav.

V tekmah se bodo pomerila tudi šolska, prehodna ter eno- in dvosedežna visoko zmogljiva brezmotorna letala, da bo lahko tudi naš jadralni naraščaj pokazal, česa se je naučil. To bo na vsem svetu prvi primer, da bodo tek-

movala tudi šolska in prehodna letala.

Ker so tekmovalci naši najboljši jadralci in imajo temeljito pripravljena jadralna letala, bodo uspehi tekem prav gotovo lepi. S tem zletom bo letalska mladina Jugoslavije najlepše manifestirala svojo globoko predanost naprednemu državnemu vodstvu in našim ljudskim oblastem, ki imajo razumevanje za težnje in potrebe našega mladega športnega letalstva. Prepričani smo, da bodo lahko prav kmalu tudi o našem jadralnem letalstvu ter o uspehih naših jadralcev s ponosom govorili tudi izven naših meja.

Črna deska naših napak

Uprava tovarne usnja v Kamniku ljubosumno skriva svoj prenizki plan

9. julija se je vršil v kamniški tovarni usnja množični sestanek. Na tem sestanku naj bi se ustanovila prostovoljna delovna brigada, ki bi se udeleževala prostovoljnih akcij izven podjetja. Sestanek pa ni dosegel svojega namena, ker v vsej sindikalni podružnici ni niti enega člana, ki bi bil pripravljen sodelovati v prostovoljnem delu.

V sindikalni sobi kolektiva je pritrjen na steno nekakšen diagram, ali točneje označeno, kos papirja, ki razlaga, da presega kolektiv svoj plan za 80%. Na ta diagram se sklicujejo delavci, češ, da oni že dovolj delajo v tovarni, ter jim je zaradi tega nemogoče žrtvovati se še pri prostovoljnem delu izven tovarne.

Za to nezgajenost in nezainteresiranost delavcev odgovarja v polni meri sindikalna podružnica, ki je opustila vsakršno vzgojno delo, namesto tega pa se je spremenila v privesek uprave, ki jo tlačí navzdol in stiska njeno delovanje v ozko pot, da ne bi »križala« njenih interesov.

Po izjavi personalnega referenta Sušnika, skriva upravnik tovarne Rihar Stefan plan ne samo pred delavci, ampak celo pred personalnim referentom. Da se plan kljub temu preokračuje za celih 80%, je zanesljiv znak za njegovo nerealno osnovo. Ta plan si je kolektiv postavil v začetku leta, ko je bila mehanizacija obrata še na nižji stopnji, kot je danes in se je obrat boril še s težavami, ki so sedaj v veliki meri že odpadle, tako da je postala osnova za plan te tovarne že občutno prenizka.

Če vzamemo v poštev še visok odstotek izostankov od dela, ki je dosegel v aprilu 21%, v maju pa 14% — te podatke navajala podružnica in uprava v svojem aprilskem in majskem poročilu — potem postane razumljivo, da se za dosego plana nihče v tovarni ni boril, da plan ni prekoračen iz zrete delovne zavesti, ampak lahko smelo trdimo, da ga je tovarna presegla zgolj zato, ker je skoro za 100% prenizko postavljeno.

Zanimivo pa je pri vsem tem to, da kolektiv kljub »visokemu« rezultatu ni proglasil še niti enega udarnika, dasiravno bi morala dobiti ta časten naslov — če bi seveda šli na li-manice papirnatim poročilom uprave in sindikalne podružnice — večina delavcev.

Dnevna evidenca se v podjetju ne vodi. Upravnik se najbrže boji, da bi z evidenco »izdal« delavcem kako »tajnost«, naglas pa se opravičuje, da za to delo nima sposobnih ljudi. Zato na sestankih ni nikake diskusije o planu, zato kolektiv ne pozna one vztrajnosti, trde borbe za plan, ki jo bojujejo vsi ostali kolektivi.

Članstvo te podružnice se loči na dve skupini: na ročne in umske delavce. Ko je kolektiv prejel plačilo za kolesa, je uprava diktirala razdeljevanje teh plaščev in jih prvenstveno dodelila uradnikom, celo takim, ki niso imeli koles, dočim so delavci iz oddaljene okolice ostali brez njih.

Administrativno osebje sprejema v službo upravnik po svojem osebnem okusu, čisto brez vednosti personalnega referenta. Izgleda, da si hoče osnovati okrog sebe »krožek svojih ljudi«. Značilna je njegova izjava, ki jo je dal administratorji, ki je nastopala službo: »Pojdite še k personalnemu! Če Vas on sprejme v službo, je dobro, če ne, Vas bom sprejel pa jaz!«

Takšno postopanje uprave, ki se mu pridružuje še mlačnost sindikalne podružnice, škoduje planu, zaradi česar je v interesu borbe za plan potrebna takojšnja pravilna ureditev razmer v tem kolektivu.

Taki nastopi so tudi merilo, ki nam pokažejo, koliko se člani sindikalnih organizacij predvsem pa sindikalni fizikturni referenti zanimajo za fizikturno in koliko truda bodo morali vložiti, da se bo vse to odpravilo. P. E.

Vesti z mladinske proge

Tečajniki - betonci na mladinski progi

Jutranjo tišino preseka rezek žvižg in klic dežurnega: »Dižite se, dosta je bilo spavanja!« Ceprav bi marsikdo še rad poležal, saj smo prejšnji večer legli šele opolnoči, ob misli na devet dnevno obvezo vsi hitro in brez hru-pa vstanemo. Po fizikurnih vajah se umijemo v bližnjem studencu, nato pa se vsi udeležimo strokovnega predavanja. Danes predava mlad študent tehnike iz Zagreba o betonu. Naša

zastavica. Pesem »Mi smo mladi sko-jevci« ori po mali dolinici. Pri izbiri vagončkov bi se skoraj stekli. Vsak bi rad odpeljal svoj vagonček. Vsi razžarjeni polnijo vagončke ter hite z njimi k betonome-salcu. Pri tem sta najbolj urna debeli Zagorec Vinko Lacko ter Varaždinec Marjan Vuković. Pri delu ne manjka tudi vesele šale. Kazalec na uri se že pomika proti 6. Vinko in Marjan sta

Mladinci iz Dalmacije se tudi na progi uče pomorstva

učilnica je zelo preprosta, dve dolgi mizi in štiri klopi. Tabla je prislone-na kar k steni barake. Streha nam je mila nebo. Kadar začne deževati, moramo seveda učilnico prenesti v barako. Po predavanju se vedno raz-vije živahna di' usija.

Po kosilu ob tričetrt na dvanajst se zberemo v zbor in krenemo na delo. Ponosno stopajo brigadirji dru-ge čete, ki je včeraj prešla prehodno

ta dan naložila in prepeljala štiri ku-bične metre materiala ter s tem od-nesla rekord, 36 mladincev druge čete pa je skupaj naložilo in prepeljalo 65 m³ materiala.

Pojoč se vračamo v taborišče. Po večerji imamo prosto. Nekaj časa se razgovarjamo. Polagoma pa vse utihne, le Ignac še igra na svojo pi-sčalko, dokler končno tudi ta ne utih-ne in vsi utonemo v kraljestvo sanj. Korše Anton

Objave

Pozor pred objavo!

Vse objave, natečaje, razpise, preklize bomo od sedaj naprej ob-javljali po ceni od 3 din za bese-do!

Natečaj

za sprejem dijakov v triletno šolo
industrije papirja in celuloze.

Generalna direkcija zvezne industri-je celuloze, lesovine in papirja odpre 1. oktobra 1947 svojo triletno šolo in-dustrije papirja in celuloze v Polju pri Ljubljani. Poleg teoretskega pouka se bodo vršile praktične vaje v bliž-njih tovarnah »Papirnica Vevče« in »Celulozna tovarna Goricanec«.

V prvi razred industrijske šole se sprejmejo učenci, ki so dokončali naj-manj dva razreda srednje ali druge sorodne šole in niso starejši od 16-18 let. Učenci, ki bodo uspešno dokončali

to šolo, bodo postali kvalificirani de-lavci za industrijo papirja in celulo-ze, imeli pa bodo tudi še možnost, doseči višje kvalifikacije.

Za vse učence je preskrbljen tudi internat. Uprava internata bo učence oskrbovala z obutvijo, obleko, perilom, hrano, šolskimi in drugimi potrebš-činami. Za vzdrževanje v internatu bo-do učenci plačevali mesečno 700 di-narjev, če jim pa ekonomske prilike tega ne bodo dovoljevale, bodo brez-plačno sprejeti v internat.

Prošnje za vpis v šolo in sprejem v internat je treba dostaviti najkasne-je do 15. avgusta t. leta. Generalni di-rekciji v Ljubljani. V šolo in internat se bo sprejelo največ 30-35 učencev.

Poleg kolekovane prošnje z 10 di-narji, je treba predložiti:

1. Izpolnjeno »Vprašalno polo«, ka-tero mora potrditi pristojni ljudski od-bor. (»Vprašalno polo«, se kupi pri Državni založbi Slovenije v Ljubljani, pri okrajnih prosvetnih oddelkih in v

personalnem oddelku Generalne di-rekcije.)

2. Spričevalo o dokončanih razredih srednje ali druge sorodne šole.

3. Zdravniško spričevalo o zdravju učenca, kolekovano s 5 dinarji.

Potni stroški za prihod v šolo in za odhod na domove v času šolskih počitnic se bodo učencem povrnili.

O rešitvi prošnje za sprejem v šolo bodo učenci pravočasno pisмено ob-veščeni.

Generalna direkcija zvezne industrije celuloze, lesovine in papirja.
Ljubljana, Dunajska cesta 1a II.

Poziv

Pozivamo vse stare (moške nad 65 let, ženske nad 60 let) in onemogle zavarovance, ki so bili v času od 1. julija 1925 dalje bolniško zavarovani pri kateri koli ustanovi obveznega so-cialnega zavarovanja najmanj 260 ted-nov odnosno najmanj 520 tednov, ki nimajo stalnih mesečnih dohodkov 1000 din (tedaj tudi one, ki jim je bi-lo že odklonjeno, ker so imeli 750 din ali več mesečnih dohodkov), ne mo-rejo pa doseči nikake druge pokojni-ne, da do vštete 31. julija t. l. pri-javijo najbližji Ekspozituri (Posloval-nici) Državnega zavoda za socialno zavarovanje odnosno Filiali Državne-ga zavoda za socialno zavarovanje v Ljubljani, Miklošičeva c. 20 ali pa Fi-liali Državnega zavoda za socialno za-varovanje v Mariboru, Sodna ulica, svoj zahtevek do pokojnine po pravil-niku o podeljevanju pokojnin starim in onemoglim delavcem z dne 17. XII. 1945.

Izrecno opozarjamo vse bivše zava-rovance ustanov obveznega socialnega zavarovanja, da velja gornje le do 31. julija t. l. Po tem roku, t. j. od 1. av-gusta 1947 dalje veljajo v celoti dolo-čila odredbe o minimalnih pokojninah in rentah, podporah in odpravninah iz socialnega zavarovanja z dne 18. IV. 1947.

Državni zavod za socialno zavarovanje
Filiala v Ljubljani in Mariboru

Turistične ugodnosti za pripadnike JA

Zvezno ministrstvo za finance je do-dalo odločbo, po kateri se vrši »Odredbo o ugodnostih članov Enotnih sindikatov Jugoslavije za časa izrabe letnega dopusta« priznani dopusti raz-širijo tudi na pripadnike JA. Predpi-si imenovane odredbe so torej enako kakor za člane sindikatov veljavni se-daj tudi za aktivne oficirje, podoficir-je in vojne uslužbence, kakor tudi za njihove ožje svojce (zakonci, otroci do 18. leta starosti). Objave odnosno po-trdila, ki služijo kot podlaga in dokaz za upravičenost do popusta, bodo za upravičenost iz vrst JA izdajali stare-šine pristojnih vojaških edinic.

Ljubljana dne 26. julija 1947

Turistična hrana

Turisti-letoviščarji iz raznih pode-želskih krajev, kjer preživljajo svoj letni dopust oziroma odmor, se obra-čajo na ministrstvo za trgovino in pre-skrbo. Upravo za turizem in gostin-stvo ter na druga osrednja mesta s prošnjami za kontingentiranje doti-čnih krajev s turističnimi obroki hrane.

Opozarjamo prizadete in vso ostalo interesirano javnost, da so kraji s pravico do turistične hrane v letošnji sezoni določeni, morebitno priznanje

te pravice drugim krajem pa se more izvršiti le pod posebnimi pogoji (pri-merna nastavitvena zmogljivost, za-dostna dosedanja frekvenca, pričako-vani večji obisk in bivanje turistov v avgustu t. l.). Stvar krajevnih in okrajnih ljudskih odborov je, da izpol-njevanje teh pogojev preverijo in v pritrilnem primeru predlagajo po redni upravni poti, vendar pospešeno. Upravi za turizem in gostinstvo v Ljubljani, da se ti kraji naknadno kontingentirajo s turističnimi obroki.

Neposredno dostavljanje takih vlog, ki so zavezane predpisani kolkovini, naj se zato v interesu stvari same in prav tako v interesu hitrega poslova-nja opusti.

Vsem sindikalnim podružnicam

V ponedeljek 4. avgusta od 21. do 21.30 ure bo Radio Ljubljana, Maribor in Slov. Primorje oddajal zelo zani-mivo predavanje pod naslovom: »Poznanje svetovne go-spodarske zgodovine in gospodarskih prilik v prejšnji Jugoslaviji daje delavcem vzpodbudo za izvrševanje plana«.

Pozivamo vse sindikalne podruž-nice, da organizirajo masovno poslu-šanje te radijske oddaje.

Uredništvo.

Ponovno opozorilo dopustnikom in sindikalnim organizacijam!

Že večkrat so bile sindikalne orga-nizacije opozorjene na pravilno odpo-šiljanje tovarišev-ic v delavska okre-vališča CO ESJ.

Kljub temu pa se v tem oziru doga-jajo številni propusti in nepravilnosti

s strani sindikalnih organizacij. Tova-rišem-icam, ki jih pošiljajo v delavska okrevališča, se ne dajejo točna navodi-la, ki so dana vsem sindikalnim orga-nizacijam. Pošiljajo se očetje z otroci (čeprav je bilo večkrat sporočeno, da se otroci do nadaljnjega ne morejo sprejemati v okrevališča), pošiljajo se bolni tovariši itd. Posebno se opozarja državne ustanove za socialno zavaro-vanje, da ne pošiljajo tovarišev-ic v delavska okrevališča.

Z ozirom na zgoraj navedene nepra-vilnosti ponovno opozarjamo vse sindi-kalne organizacije, ki pošiljajo tova-riše-ice v delavska okrevališča, da se brezpogojno držijo sledečih navodil:

1. V delavska okrevališča se bodo sprejemali samo oni tovariši-ice, ki bodo imeli predpisane spremnice, iz-dane od CO ESJ;

2. v okrevališča se do nadaljnjega ne more sprejemati otrok;

3. bolni tovariši-ice se ne morejo pošiljati, niti se ne bodo sprejemali v delavska okrevališča.

Prekliz

Preklizujem veljavnost sindikalne knjižnice štev. 1.315.840 na ime Saks Slavka, Poljanski nasip 12/II, Ljub-ljana.

Prekliz članskih izkaznic

Puc Marija, strok. učiteljica, roj. l. 1913, roj. kraj Zader, vpisana 1. julija 1945 v strok. zvezo ZPDNJ — podružnica Kranj, gimnazija. Štev. zveze 41826, štev. član. izkaznice 293805.

Uredništvo: Ljubljana, Dom sindikatov, Miklošičeva 22/II, telefon 45-38.

Uprava: Istotam, I. nadstr., telef. 20-42, štev. čekovne nakaznice: 60-7005-012. Urejuje uredniški odbor. — Tiska Prosветna tiskarna.

Spominski dnevi v avgustu

- VIII. 1914. Nemčija napove vojno Rusiji.
- VIII. 1903. Makedonski narod se je dvignil na ljin dan v borbo za svobodo. Z brezprimernim junaštvom si je priporil »Kruševsko republiko«. Samostojnost makedonskega naroda je bila le kratkotrajna, ker jih je izdala do-mača reakcija.
- VIII. 1492. Krištof Kolumb je odplul proti — Indiji, pa je odkril — Ameriko.
- VIII. 1807. V Beograd je došel Dositej Obradović, ki je z Iva-nom Jugovićem ustanovil »Veliko školo« — beograj-sko univerzo (31. VIII. 1808).
- VIII. 1943. Množična ubijanja in sežiganje Judov v nemškem ta-borišču Birkenau. V tem tednu so pomorili in sežgali 34.000 Judov, v naslednjem tednu 31.000, v tretjem tednu pa 56.000.
- VIII. 1945. Vojno stanje med ZSSR in fašistično Japonsko.
- VIII. 1941. Vseslovenski miting v Moskvi.
- VIII. 1942. Ustreljen mladi proletarski pisatelj Tone Cufar.
- VIII. 1941. Sprejeta Atlantska karta.
- VIII. 1942. Italijani začeli veliko ofenzivo proti Doleniski. Praznik sovjetskega letalstva.
- VIII. 1941. Začgana prva slovenska vas Rašica pri Crnučah.
- VIII. 1942. V italijanski ofenzivi padel pisatelj Miran Jarc.
- VIII. 1850. Umrli francoski pisatelj — realisti Honoré de Balzac Rojen l. 1799.
- VIII. 1780. Rojen Jernej Kopitar.
- VIII. 1851. Rojen v Poljanah nad Skofjo Loko pisatelj in politik dr. Ivan Tavčar. Pokopan je na Visokem pod Sv. Volbenkom.
- VIII. 1944. Slovaški narod se je dvignil v vsenarodnem ljudskem uporu in vrgel s sebe jarem domačih in tujih fašistov.
- VIII. 1933. Začetek stahansovskega gibanja: rudar Aleksej Staha-nov je nakopal 102 m³ premoga namesto 7 m³ kakor je bila tedaj norma.
- VIII. 1935. Umrli veliki francoski pisatelj Henri Barbusse. Ro-jen l. 1873.

to, kar se je dogodilo takrat, je podobno pravljici. Naš bratski od-delek Konotopcev je prešel v temi ob-pelju »Internacionale« nepričakovano v napad, pognal v beg nasprotni-kove oklopane avtomobile in zavzel naselje, ki je bilo samostanu naspro-ti. V obkolitveni obroč novoslobod-skega gozda je bila prebita vrzel in skozi to vrzel smo se v varstvu no-čne teme izmuznili. Ko se je zdanilo, smo bili že daleč od samostana na cesti, ki je vodila po drugi strani močvirja. Iz nižine smo prav lepo vi-deli, kako se je na griču pri Novi Slobodi, ki ga je osvetljevala jutran-ja zarja, nek nasprotnikov oddelek razvijal v bojno črto, da bi napadel gozd. Naša kolona, ki se je raztegni-la po čisto odprti cesti, je bila prav tako nasprotnikovim očem kakor na dlani. Toda pogled Ogrov je bil pri-kovan na gozd, nihče izmed njih se ni ozrl proti močvirju. Umnaknili smo se, ne da bi nas kdo zapazil.

Ker nismo imeli municije, nam ni bilo mogoče nadaljevati borbe v tem kraju, ki je bil preplavljen z nasprotnikovimi rednimi četami. Skle-nili smo, da se bomo pomaknili na-zaj v Staro Gutu. Naši sabotažniki so medtem opravili svojo stvar na železnici: ko smo pritegovali nase

okupatorjevo armado, so sabotažniki v rajonu Vorožbe pognali v zrak dva vojaška transporta.

V državnem gozdu za vasjo Bruski — kakih petnajst kilometrov od Nove Slobode, na meji kurskega okrožja — smo čakali, kdaj se bodo vrnili sabotažniki. Tu smo zvedeli za strašne zločine, ki so jih izvršili Nem-ci in Ogrji v Novi Slobodi in v vaseh, ki so jo obdajale. So odkrili, da so partizani izginili in da ni nikogar ne v samostanu ne v gozdu, so se vrnili v vas in so za maščevanje za-čeli ubijati mirne prebivalce. Kakor pobesneli so letali hitlerjevski voja-ki po dvoriščih in kočah, streljali iz avtomatskega orožja na levo in de-sno, metali bombe skozi okna, v kleti, kolnice in klali stroke z bodali. V pol ure morda so ubili več kakor sedem sto starcev, žen in otrok. Po-tem so napravili poimenski seznam vseh tistih, med njimi tudi dojenčkov, češ da so to postreljeni partizani. Ta seznam so Nemci in Ogrji odnesli s seboj iz Nove Slobode za dokaz, da so uničili Kovpakov oddelek. Ta-ko so se li podli strahopetci borili s partizani.

Izvidniki so nam sporočili, da je ostalo v Novi Slobodi mnogo hudo ranjenih, ki se jim je posrečilo, da so

se splazili iz koč, polnih trupel, in se skрили v vrtovih, jamah in debreh. Da bi jim nudili pomoč, smo poslali v Novo Slobodo v varstvu skupine borcev z avtomatskim orožjem naše medicinske delavke. Ta dekleta so vedela, da ni na svetu bolj podlih zločincev od hitlerjevcev, toda to, kar so videla v Novi Slobodi, zaliti s krvjo, je bilo zanje dobesedno tako, kakor da bi jih udaril s kolom po glavi. Trudili smo se varovati de-kleta, nismo jih jemali s seboj na ne-varne operacije, toda potem ko so bile v Novi Slobodi, jil. ni bilo mo-gočee zadržati. Imeli smo odlično me-dicinsko sestro Galino Borisenko, prišla je v putivljski oddelek že je-seni enainštiridesetega leta, ko so se ljudje šele začeli zbirati v spadžan-skem gozdu. Po Novi Slobodi je to visoko energično hrabro dekle jokalo na ves glas, če je nismo vzeli s seboj v boj. Tako so se mirni sovjetski lu-dje spreminjali v grozne ljudske ma-ščevalce.

Stara Guta — Mokva

Iz putivljskega rajona so se vračali združeni oddelki v brjanski gozdove po stari poti in so razbijali na njej majhne nasprotnikove skupine. Kadar smo našli na močne zapreke, ki so nas sprejemale s topovskim ognjem, smo zavili s poti, napravili ovinek in se znova vračali na prejšnjo pot. 24. julija so oddelki prispeli v južni pas brjanskih gozdov, nekoliko za-hodneje od Stare Gute. Našo preslot-nico je zasedel 3. bataljon 47. ogr-skega polka. Nekaj dni smo počivali v gozdu v neposredni sosedščini z Ogrji, ne da bi ti slutili, da smo se

vrnili. V noči 29. julija smo do kraja razbili nasprotnikovo starogutovsko posadko. Partizani so uničili ob tej priliki več ko sto vojakov in častni-kov.

Prazno je bilo v Stari Guti, ko smo se vrnili vanjo. Vstopiš v znano ko-čo — nikjer žive duše, nobenih zna-kov kmečkega življenja ni, le sledovi za Ogrji in njihovim bivanjem so tu. Vrtovi so popolnoma zapuščeni, po-vsod se bohotita lapuh in badavec; po krompirjevih njivah raste taka stepska trava, da zelišč sploh ne vi-diš. Vse je poginilo, le kaka zapu-ščenca sončnica se je pretolkla skozi plevel. Bil je čas žetve žito je bilo na njivah že prezrelo.

Kje so ljudje? Kam so izginili?

Ko se je reševala pred hitlerjevci, je skoraj vsa Stara Guta hkrati z živino odšla v gozdove. Ljudje so se skrili v goz. tni goščavi, hranili so se z jagodami in mlekom in čakali, da se bodo vrnili »kolpački«, kakor so nas klicali tu v brjanskih gozdovih. Niso izgovarjali »Kovpak«, govorili so »tovariši Kolpački« in tako se je rodil naziv »kolpački«.

Vest o tem, da so se »kolpački« že vrnili in da so pregnali fašiste iz Stare Gute, se je takoj razširila po gozdu. Ob partizanskih kolibah so zalajali psi, ki so se nenadoma po-javili iz gošče, za njimi so prišli ljudje — starci in malčki — s culami in vrečami z vso mogočo domačo ropotijo na ramenih.

Velika z gozdovi obdana vas je znova zaživela. S čimer koli se mo-gli, so partizani pomagali svojim sta-rim prijateljem, ki so se vse poletje

skrivali pred Nemci. Naši radijski strokovnjaki so postavili v vasi zvoč-nik in na novo oživela Stara Guta je zaslišala Moskvo.

Kakšna radost je za sovjetskega človeka, kadar zasliši v sovražnem zaledju glas Moskve! Bogue kaka umetnica ti poje pesmico, tu pa lu-die poslušajo in jokajo.

Spominjam se neke žene. Stoji poleg zvočnika z deklco na rokah, poslušajo oddajo iz Moskve in si otira z roko solze. Deklca je še majčkna, nič ne razume, pa si tudi z drobno pestjo mame očke.

Mnogi kolho niki so se vr. i gozda bolni. Največ so ljudje trpeli zaradi skorbuta. Kje dobiti zdravni-ško pomoč? Le pri partizanih. In ljudje so začeli prihajati v naš sani-tetski oddelek kakor v svojo kolhozno ambulanto. Najprej so prihajali iz Stare Gute, potem pa tudi iz od-daljenih vasi. Na vozovih so dovažali hudo bolne in iskali po gozdu par-tizanskega zdravnika. Pred kolibo sanitetskega oddelka se je vedno tlo ljudstvo, žene in otroci so stali v vrsti in čakali. Naše zdravniške de-lavke niso nikomur odrekale pomoči. Majevska, naša zdravnica je v nui-nih primerih opravljala operacije kar tu pred kolibo. Potrebno nam je bilo mnogo zdravil, mi pa še za partizane nismo imeli najnujnejših stvari. Spo-ročili smo to po radiu v »Veliko vže-lo«. Mislili smo, da nam bodo vrže-li zaželeno s padalom, pa so nam od-govorili, da bodo poslali letalo.

Letalo iz Moskve!

(Nadaljevanje)